

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

**Studijní obor
(kombinace):** Penitenciární péče

**TRESTNÁ ČINNOST MLADISTVÝCH
JUVENILE DELINQUENCY**

Bakalářská práce: 09-FP-KSS-4033

Autor:

Tomáš Bartůněk

Podpis:

.....

Adresa:

Šandova 146

284 01, Kutná Hora

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
63	1	0	6	17	1 CD

V Liberci dne: 16.4.2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Tomáš Bartůněk
adresa: Miskovice 131, okr. Kutná Hora, 285 01
studijní obor (kombinace): Penitenciární péče
Název BP: **Trestná činnost mladistvých**
Název BP v angličtině: **Juvenile Delinquency**
Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.
Konzultant:
Termín odevzdání: 15. 04. 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 20. 03. 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): TOMÁŠ BARTŮŇEK

Datum: 20.3.2010

Podpis:

Název BP: TRESTNÁ ČINNOST MLADISTVÝCH

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Podpis:

Cíl: Formy a příčiny trestné činnosti páchané mladistvými

Požadavky: 1. studium odborné literatury, studium informačních zdrojů Policie ČR
2. sběr dat a jejich rozbor
3. prezentace vyhodnocených dat
4. formulace závěrů a návrhů opatření

Metody: Analýza informačních zdrojů Policie ČR
Analýza záznamů policejní dokumentace

Literatura: 1. MATOUŠEK, Oldřich. Mládež a delikvence. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-771-X
2. NETÍK, Karel. Psychologie v právu. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 1997. ISBN 8071791776
3. NOVOTNÝ, Oto. Kriminologie. 2. vyd. Praha: Aspi, 2004. ISBN 80-7357-026-2
4. STEJSKAL, František. Sociálně patologické jevy dětí a mládeže v České republice. 1.vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1992. ISBN 80-7251-008-8
5. VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-802-3

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 16.4.2010

Tomáš Bartůněk

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu bakalářské práce PhDr. Janu Sochůrkovi, Ph.D. za jeho podnětné připomínky a rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

TRESTNÁ ČINNOST MLADISTVÝCH

Anotace

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na problematiku forem a příčin trestné činnosti páchané mladistvými pachateli. V první části práce je věnován prostor specifikům, charakteristice, struktuře, kontrole a prevenci trestné činnosti mladistvých, vývoji a kontrole kriminality mládeže. Ve druhé části práce je za pomoci obsahové analýzy záznamů policejní dokumentace vyhodnocena trestná činnost mladistvých na okrese Kutná Hora v letech 2003 až 2008.

Klíčová slova: mladiství, delikvence, provinění, trestný čin, příčina, prevence, kriminalita, trestní odpovědnost.

JUVENILE DELINQUENCY

Annotation

The presented bachelor work concentrates with the problems of forms and causes of the juvenile delinquency. The first part of the work deals with the specifics, characteristics, control, prevention and development of the juvenile delinquency. The juvenile delinquency in the district of Kutná Hora in the years 2003-2008 is valued thanks to the analysis of the contents of the police documentation records in the second part of the work.

Key words: juvenile, delinquency, trespass, crime, cause, prevention, criminality, criminal liability

STRAFTÄTIGKEIT VON JUGENDLICHEN

Schlussbetrachtung

Die vorliegende Bachelorarbeit beschäftigt sich mit der Problematik der Formen und Ursachen der von Jugendlichen verübten Straftätigkeit. Im ersten Teil der Arbeit werden Besonderheiten, Charakteristik, Struktur, Kontrolle und Vorbeugung der Straftätigkeit von Jugendlichen behandelt, wie auch Entwicklung und Kontrolle der Kriminalität der o.g. Zielgruppe. Im zweiten Teil der Arbeit wird mithilfe der Analyse von Vermerken in der Polizeidokumentation die Straftätigkeit von Jugendlichen im Bezirk Kutná Hora in den Jahren 2003 bis 2008 ausgewertet.

Stichwörter: Jugendliche, Straftätigkeit, Verstoß, Straftat, Ursache, Vorbeugung, Kriminalität, strafrechtliche Verantwortung

Obsah:

1	ÚVOD.....	8
2	TEORETICKÁ ČÁST.....	10
2.1	Vymezení základních pojmů.....	10
2.2	Specifika trestné činnosti mládeže.....	11
2.3	Obecné příčiny trestné činnosti mládeže.....	12
2.4	Rozdělení pachatelů.....	15
2.5	Vývoj kriminality mládeže v České republice.....	16
2.6	Charakteristika trestné činnosti mládeže.....	16
2.7	Struktura trestné činnosti mládeže.....	18
2.7.1	<i>Majetková trestná činnost.....</i>	18
2.7.2	<i>Násilná trestná činnost.....</i>	19
2.7.3	<i>Drogová kriminalita.....</i>	20
2.7.4	<i>Rasově motivovaná kriminalita.....</i>	21
2.7.5	<i>Kriminalita národnostních menšin.....</i>	21
2.8	Motivace k trestné činnosti.....	22
2.9	Kontrola kriminality.....	22
2.9.1	Právní kontrola kriminality mládeže.....	23
2.9.2	Preventivní kontrola kriminality.....	26
2.9.3	Preventivní kontrola kriminality mládeže.....	28
2.9.4	Projekty prevence na centrální úrovni.....	28
2.9.5	Projekty prevence na místní úrovni.....	30
2.9.6	Projekty prevence kriminality s účastí policie.....	31
3	PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
3.1	Cíl praktické části.....	33
3.1.1	<i>Stanovení otázek průzkumu.....</i>	33
3.2	Použité metody.....	33
3.3	Popis výzkumného vzorku.....	34
3.4	Interpretace získaných dat.....	34
3.5	Popis regionu.....	35
3.6	Analýza stavu kriminality mladistvých pachatelů v letech	

2003 až 2008 na okrese Kutná Hora.....	37
3.6.1 <i>Kriminalita mladistvých v roce 2003</i>	38
3.6.2 <i>Kriminalita mladistvých v roce 2004</i>	40
3.6.3 <i>Kriminalita mladistvých v roce 2005</i>	42
3.6.4 <i>Kriminalita mladistvých v roce 2006</i>	44
3.6.5 <i>Kriminalita mladistvých v roce 2007</i>	47
3.6.6 <i>Kriminalita mladistvých v roce 2008</i>	49
3.6.7 <i>Celkový souhrn kriminality mládeže na okrese Kutná Hora v období let 2003 až 2008</i>	52
3.7 Vyhodnocení otázek průzkumu a jejich shrnutí.....	54
3.8 Analýza příčin trestné činnosti páchané mladistvými.....	56
4 ZÁVĚR.....	58
5 NÁVRH OPATŘENÍ.....	60
6 SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	62

1 Úvod

Tématem práce je problematika sociálně patologických jevů mezi mládeží. V naší republice roste počet kriminálních deliktů spáchaných osobami dospělými, úměrně tomu roste počet těchto deliktů i u dospívající mládeže.

Kriminalita mládeže, nezřídka páchaná organizovanými skupinami dětí a mladistvých, patří bez sporu mezi nejzávažnější problémy společnosti a jako takové by jí měla být věnována v současnosti i do budoucna náležitá pozornost vedoucí k jejímu efektivnímu snižování. Důraz by přitom měl být kladen nejen na okolnosti jejího vzniku, ale také na represivní potírání a především na její prevenci, neboť právě ta je v boji s tímto nežádoucím fenoménem klíčová. Prostřednictvím účinné prevence a také resocializace pachatelů, by mělo být dosahováno jejich dalšího nekonfliktního fungování a působení ve společnosti.

Jako důležitý faktor pro vývoj mladého člověka lze vidět v jeho výchově, kde na první místě je samozřejmě rodina. V současné době můžeme v rodinách najít dvě rizika, která mohou zapříčinit pozdější delikvenci u jejich potomka. Jedni rodiče podnikají, většinu svého času a energie věnují své práci, na výchovu svých dětí nemají čas a vše jim pak vynahrazují finančně. U jiné rodiny může nastat riziko v tom případě, když jsou rodiče nezaměstnaní a mají hlavně problém se svojí existencí, natož aby se věnovali svým dětem. Dalším problémem je samotná škola, dlouhodobě klesá kázeň žáků, vyskytují se zde projevy šikany a v neposlední řadě je omezena i zájmová činnost škol. Díky komercializaci sportovních aktivit se těmto nemohou věnovat děti a mládež ze sociálně slabších rodin, kde by zařazení těchto mimoškolních aktivit bylo důležité. Všechna tato negativa formují osobnost mladého jedince, který si pak hledá jinou cestu jak se zabavit, nebo jak přechodně zapomenout na své problémy a tak se například stýká se svými vrstevníky v partách, kde je vymyšlena převážně negativní zábava, která mnohdy končí protiprávním jednáním.

Cílem práce je zjistit, jaké jsou formy a příčiny trestné činnosti páchané mladistvými. Samotná práce je rozdělena do dvou hlavních částí, kterými jsou nejprve teoretická část a navazující praktická část. Teoretická část je věnována základnímu pojmosloví, specifikům, rozborům obecných příčin, charakteristice a struktuře trestné činnosti mladistvých pachatelů. Součástí první části práce je rovněž pohled na kontrolu

kriminality mládeže z pohledu právní legislativy a prevence. V praktické části jsou statisticky zpracována data o vývoji a formách kriminality mladistvých na okrese Kutná Hora v období let 2003 až 2008, spojená s analýzou dokumentů za účelem zjištění příčin delikventního jednání mladistvých pachatelů. Součástí praktické části práce je rovněž vyhodnocení zvoleného období s ověřením stanovených předpokladů souvisejících se zkoumanou problematikou.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Vymezení základních pojmů

Kriminalita – dle Zoubkové¹ se jedná o „úhrn sociálně škodlivých jevů, které jsou stanoveny v trestních kodexech. Širší (a mladší) pojem je delikvence, obecně označující protiprávní jednání.“

Prekriminalita – jsou činy jinak trestné, kterých se dopouštějí děti před dosažením trestní odpovědnosti a které, pokud by ji spáchaly osoby starší, by byly považovány za trestné činy.

Delikvence – dle Stejskala² jde o „takovou sociálně patologickou činnost, která má již kriminogenní charakter, tj. hodnotitelná duchem a literou občanského a trestního zákoníku. O delikvenci mluvíme především u sociálně patologické činnosti mladistvých.“

Mládež je spojována s různými věkovými skupinami. Do tohoto pojmu kriminologická literatura zahrnuje tři věkové skupiny:

- **Dítě mladší než 15 let** – označuje se osoba fyzická ode dne narození do dne svých patnáctých narozenin, která spáchala čin jinak trestný a není trestně odpovědná.
- **Mladistvý** – tímto termínem se označuje osoba fyzická ode dne, který následuje po dni patnáctých narozenin, do dne, ve kterém dovršila osmnáct let věku. Plná trestní odpovědnost pachatele nastává den následující po dni, ve kterém osoba dovršila osmnáct let svého věku.
- **Mladý dospělý** – tímto termínem se označuje fyzická osoba od osmnácti let výše, horní hranice není jednotná, někdy představuje hranice 21. rok, jindy spadá do věku 24–26 let. Pro policejní praxi se pod pojmem mládež uvádí fyzické osoby od narození do věku 18 let.

Ust. § 2 zákona č.218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže přesně vymezuje související pojmy, kdy: **písm. b)** stanoví, že mládeží jsou děti mladší patnácti let a

¹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002,s.11

² STEJSKAL, F. *Sociálně patologické jevy dětí a mládeže v České republice*. 1992,s.9

mladiství, písm. c) stanoví, že dítětem mladším patnácti let je ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku, **písm. d)** stanoví, že mladistvým je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

2.2 Specifika trestné činnosti mládeže

„Trestná činnost mládeže je závažným negativním společenským jevem, který narušuje výchovu mladé generace a je předobrazem budoucí kriminality dospělých pachatelů. Při zkoumání trestné činnosti mládeže je zapotřebí vzít do úvahy jednání a chování mladého jedince, ale také postoj skupin mládeže k duchovním, materiálním a společenským hodnotám. Specifické vlastnosti pachatelů z řad mládeže se projevují jak ve způsobu páchaní, tak v jejich chování při vyšetřování. Na způsob páchaní trestných činů mládeže má dle prováděných výzkumů významný vliv věk pachatele. Tento vliv se projevuje zprostředkovaně na stupni somatických a psychických vlastností pachatele, jeho zkušenostních strukturách a regulačních mechanismech jeho chování.“³

Rozdíl mezi trestnou činností mládeže a dospělých se projevuje v určitých rozdílech způsobu provedení trestné činnosti, které popisuje Chmelík takto:⁴

- zejména výběr předmětu zájmu trestné činnosti,
- trestná činnost mládeže je často páchána ve spolupachatelství a ve skupinách, uvnitř kterých dochází k různým formám organizovanosti,
- příprava k trestné činnosti u mládeže není tak důkladná jako u dospělého pachatele, obvykle schází prvek plánování, objekty napadení nebývají předem typovány a jsou náhodně vybírány, častá je i nedostatečná příprava vhodných nástrojů, protože se nepočítá s výskytem překážek,
- konání mladistvých pachatelů je poznamenáno nedostatkem vědomostí a schopností při překonávání překážek, používají neúměrných prostředků k dosažení svého cíle,

³ MUSIL, J. a kol., *Kriminalistika*. 2001, s.512

⁴ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 1998, s.11

- mladí pachatelé se vyznačují neúměrnou tvrdostí projevující se v devastaci okolí, ničení předmětů a znehodnocování zařízení, toto mívá za následek vyšší škody na zdraví i majetku,
- mládež páchá trestnou činnost často pod vlivem alkoholu a návykových látek, které posilují odvahu k páchání trestné činnosti,
- majetkovou trestnou činnost mladiství pachatelé často páchají opakovaně v témž místě nebo v jeho bezprostředním okolí a také v blízkosti místa svého bydliště,
- při získávání alibi se pachatelé orientují na osoby ze skupiny osob přibližně stejného věku, ke které sami patří,
- o přípravě a dokonání trestné činnosti se mladiství pachatelé rádi svěřují a chlubí se jí členům své skupiny,
- zpravidla nedochází k utajování činu a zahlazování stop spáchané trestné činnosti,
- kořist získaná trestnou činností bývá brzy po spáchání trestné činnosti rozdělena mezi členy skupiny, která trestnou činnost provedla,
- pachatelé odcizují předměty, které potřebují, nebo které se jim vzhledem k věku líbí, na místě činu zanechávají věci mnohem vyšší hodnoty než věci odcizené,
- mladiství pachatelé jednají více emotivně než rozumově, trestná činnost je páchána většinou živelně,
- v případech, kdy je poškozený ve věku mladistvých pachatelů se po spáchání trestné činnosti mladiství pachatelé mnohdy snaží navázat kontakt s poškozeným, kterého se snaží ovlivnit.

Na základě vyhodnocení výše uvedených znaků trestné činnosti, tzv. charakteristických znaků na místě činu, je možné usoudit, zda trestný čin byl spáchán mladistvým, nebo dospělým pachatelem.

2.3 Obecné příčiny trestné činnosti mládeže

„Trestná činnost mládeže je často páchána ve volném čase mládeže a je spojena s jeho nevhodným využitím. Poměrně velké množství trestné činnosti mládeže je pácháno pachateli, kteří jsou na útěku od rodin, z dětských domovů, internátů a

podobně. Motivace trestné činnosti mládeže je zčásti nezralá a iracionální, pachatelé někdy nedokáží rozumně vysvětlit motiv svého jednání.“⁵

„Pro mladé pachatele je charakteristická touha vyrovnat se svým vrstevníkům z finančně lépe situovaných rodin, touha po nezávislosti, odpor ke konformnímu chování, touha imponovat vrstevníkům, získat obdiv a vytvořit si vůdčí postavení v partě.“⁶

Sak⁷ uvádí, že „mládež a děti se dostávají do kontrastu s negativními vlivy, které ohrožují jejich mravní a sociální vývoj ve věku, kdy ještě nejsou sociálně zralí a nejsou proto sociálně kompetentní k obraně před těmito vlivy.“

Chmelík popsal nejčastější příčiny vedoucí k páchání trestné činnosti takto:⁸

- **Špatná výchova v rodině** – Mladý člověk si má z rodinné výchovy odnášet do života především správný vztah a úctu k základním principům a hodnotám společnosti. Výskyt kriminality je vyšší u mládeže z rozvrácených rodin. Tak je tomu i u rodin, kde dítě (mladistvý) postrádá citový vztah a zájem o jeho život, jeho problémy, i když po materiální stránce nestrádá.

Základními kriminogenními faktory v rodině proto můžeme označit rozvrácenou rodinu, kriminalitu členů rodiny, nepřiměřená výchova dítěte a mladistvého, lhostejnost rodičů k chování dítěte ve škole, pobyt dítěte v dětském domově aj..

- **Vliv okolí a party** – Jde o vliv zejména starších osob s narušeným chováním a to jak z řad mládeže tak i dospělých. V období dospívání je dítě náchylné nekriticky přijímat negativní vlivy (vzory) starších. Značnou roli zde hraje také alkohol a drogy. Přirozenou vlastností člověka je potřeba sdružovat se v kolektivu lidí, kdy tato vlastnost je umocněna u mládeže, která se sdružuje v partách či jiných společenstvích. Za určitých podmínek je takové sdružování společensky nežádoucí zejména v případech, kdy parta vystupuje protispoločensky, agresivně, prosazuje rasovou nesnášenlivost apod.. To platí zejména pro chlapce.

Zde jako kriminogenní faktor figuruje silná vůdčí osobnost party, anonymita party, agresivita party při prosazování své ideologie aj..

⁵ MUSIL, J. a kol., *Kriminalistika*. 2001, s.512

⁶ MUSIL, J. a kol., *Kriminalistika*. 2001, s.512

⁷ SAK, P. *Proměny české mládeže*. 2000, s.14

⁸ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 1998, s.8

◦ **Nedostatečné působení školy** – Škola vytváří u mladého člověka jeho základní materiální a citové hodnoty, které působí na formování jeho osobnosti. Škola v některých případech může působit jako katalyzátor kriminogenních faktorů rodiny. Vztah dítěte (mladistvého) ke škole je do značné míry ovlivňován osobností učitele a celkovou organizací školní výuky. Základní kriminogenní faktory ve školské výchově jsou nepravdivá školní docházka, špatný prospěch, arogantní přístup učitele k žákům, špatná spolupráce rodičů se školou a nedostatečná kontrolní a pedagogická činnost školy.

◦ **Vliv masmédií** – Jako významný faktor, který ovlivňuje zejména násilnou kriminalitu mládeže je v poslední době často zmiňován vliv masmédií, resp. prezentace násilí v masmédiích. Ukazuje se, že spíše než to, že by např. shlédnutí násilného činu v televizi vyvolalo u mladého jedince potřebu jej zkopírovat, jim poskytuje návod jak to udělat. Tedy spíše slouží jako zdroj inspirace a informací o způsobech páčání trestné činnosti. Mládež má samozřejmě kromě přístupu k televizi také přístup k osobním počítačům, kde je buďto násilí prezentováno na internetu různými videi, nebo je zde možnost hrát na počítači různé videohry s násilnou tematikou. Oproti minulým letům je v dnešní době vliv internetu na chování mladých lidí nezpochybnitelný.

„Mimo primární příčiny kriminality mládeže jsou i další příčiny, které působí na chování a jednání jedince. Jde o problematiku zdravotního stavu, zejména u osoby s duševními poruchami nebo chorobami. Početnější skupinu tvoří osoby s psychopatickým vývojem osobnosti. Dalším faktorem je nedostatečné a neúplné vzdělání. Řada delikventní mládeže nemá ukončeno základní vzdělání. U některých z nich je zjišťována podprůměrná inteligence. Negativní roli sehrávají a jsou i příčinou pro páčání kriminálních deliktů recidiva, alkoholismus a jiné toxikomanie. Příčin je vždycky mnoho a určitě je nemůžeme poznat všechny, navíc si nedokážeme představit všechny vazby mezi nimi. Zdrucující většina kriminálního chování mladistvých se vymýšlí a uskutečňuje ve skupinách mládeže, nikoli v rodinách.“⁹

⁹ MATOUŠEK, O. *Práce s rizikovou mládeží*. 1996, s.14

2.4 Rozdělení pachatelů

◦ Věk

Dle statistických analýz kriminality je známá skutečnost, že kriminalita mládeže je rozdělena dle věku pachatele. Dle Kaisera jak uvádí Zoubková¹⁰ „obecně stoupá registrované kriminální zatížení jedince strmě až do věku 20 let a potom váhavě klesá. Současně uvádí, že na základě výzkumu skupin i srovnávacích analýz kriminální statistiky a latentní kriminality dochází k nejsilnějšímu zatížení kriminalitou již ve věku od 14 do 16 let a toto rozložení se ani nově se vyskytujícími formami kriminality podstatně nemění.“

O skutečnosti, že kriminalita mladších pachatelů převažuje mezi celkovým počtem evidovaných známých pachatelů, svědčí policejní statistiky v České republice, ale i v jiných státech.

◦ Pohlaví

Podle Matouška¹¹ se „delikventní chování výrazně častěji objevuje u mladistvých chlapců, než dívek, ale podíl dívek na trestné činnosti mládeže se v posledních letech zvyšuje. Děvčata se dopouštějí především majetkové kriminality, a to hlavně podvodů a krádeží a dále kriminality spojené s drogami a prostitucí.“

◦ Sociální postavení a vzdělání

Mládež páchající trestnou činnost je nejčastěji příslušníkem nižší sociální vrstvy, resp. nějaké menšiny. Co se týče vzdělání, tak se zde jedná mnohdy o jedince, kteří dosahují nižšího intelektu a navštěvují Praktické školy, nebo později odborná učiliště. Samozřejmě najdou se mezi nimi chlapci nebo dívky z průmyslových a obdobných škol.

◦ Demografie

Pokud srovnáme páchaní trestné činnosti mládeží z pohledu lokace, tak se samozřejmě mládež dopouští svého protiprávního jednání více ve městech než v obcích. Tento faktor je shodný i s trestnou činností dospělých pachatelů. Ve městech (hlavně těch rozlehlejších a s vyšším počtem obyvatel a samozřejmě se sídlišti) je obecně daleko více možností k páchaní trestné činnosti a hlavně je zde větší anonymita, než v obcích, kde zná téměř každý každého.

¹⁰ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.14

¹¹ MATOUŠEK, O. a kol. *Mládež a delikvence*. 1998, s.154

2.5 Vývoj kriminality mládeže v České republice¹²

„Vývoj kriminality v první polovině 90. let nemá v dlouhodobém srovnání obdoby, ve srovnání s koncem 80. let se do r. 1993 zvýšil počet trestných činů trojnásobně. V období let 1994-95 se tento rapidní nárůst přechodně zastavil, když došlo zdánlivě k určitému „nasycení“ kriminality. Nicméně v roce 1997 opět počet evidovaných trestných činů vzrostl a přesáhl hranici 400 000, což byla v České republice historicky nejvyšší zaznamenaná hodnota. Počet kriminálních deliktů vzrostl v roce 1990 ve srovnání s předchozími lety o 70%, přičemž nezletilí (tj. adolescenti do 18 let) se podíleli 10% a věková skupina 18-25 let celkem 25%. Většina delikventů přitom začínala svoji kriminální kariéru okolo dvanácti let věku, tj. na začátku adolescence. Podíl trestných činů mladistvých v dalších letech rostl a maxima dosáhl v r. 1993 (celkem 14,8% všech odsouzených). Od té doby podíl mladistvých klesal až na 10,7% v r. 1997. V roce 2003 byl podíl trestných činů mladistvých dokonce nižší než v roce 1989. Tento údaj se příliš neliší od podílu mladistvých z konce 80. let. Zdánlivě se podíl mládeže na kriminalitě tedy zvyšuje jen zvolna. Nezapomínejme však, že mladších věkových skupin ve srovnání s minulými lety v absolutních četnostech ubývá, a že tedy fakticky nárůst je ve skutečnosti o něco vyšší.“

2.6 Charakteristika trestné činnosti dětí a mládeže

Patrně nejrozšířenější trestnou činností jak u dospělých, tak i u mládeže, je páchání majetkové trestné činnosti. Takovéto jednání je co do náročnosti přípravy a samotného provedení značně jednoduché počínaje krádežemi v obchodech za provozu a věcí volně odložených v oplocených objektech různých podniků, přes krádeže na osobách až po krádeže provedené vloupáním do různých objektů jako jsou zaparkovaná vozidla, dále chalupy a chaty, byty/domy a s tím spojené sklepní kóje, podnikové kanceláře aj. V těchto objektech se nacházejí většinou předměty různých hodnot. Pokud se zrovna nejedná o finanční hotovost, která je svým způsobem tím nejdůležitějším „pokladem“, který chce pachatel získat, tak ve většině případů odcizené

¹² MACEK, P. *Adolescence*. 1999, s.172

věci jsou následně zpeněženy, ať už prodejem osobě tzv. na ulici, nebo dány do bazarů a zastaváren, kde je jistota, že odcizené věci bude vyplacena nějaké finanční hotovost.

Nejprve začneme pachateli ve věkové skupině pod 15 let, tedy osobami nezletilými. Zde je jak u dospělých, tak níže uvedených mladistvých, nejvíce rozšířena majetková trestná činnost a to trestné činy krádeže (§ 247 trestního zákona; dle zákona č.40/2009 Sb.-Trestního zákoníku jde od 1.1.2010 o § 205) a poškození cizí věci (§ 257; § 228, dále § 257b; § 228), následují trestné činy výtržnictví (§ 202; § 358), porušování domovní svobody (§ 238; § 178), loupež (§ 234; § 173).

U mladistvých pachatelů ve spojení s trestným činem krádež při vloupání do objektů může dojít zároveň ke spáchání dalšího trestného činu poškození cizí věci, kdy je poškozeno zařízení napadeného objektu bránící vniknutí do jeho vnitřních prostor, přičemž škoda poškozením musí dosahovat minimálně škody nikoli nepatrné (5.000,- až 25.000,- Kč, viz. trestní zákoník) a dále spáchání trestného činu porušování domovní svobody.

Dalšími trestnými činy, které mládež páchá jsou ty, které jsou oproti výše uvedeným trestným činům závažnější. Vyskytují se zde již prvky násilí směřované na zdraví a život druhé osoby, která je terčem útoku. V této skupině jsou trestné činy výtržnictví (§ 202; § 358), ublížení na zdraví (§ 221; §146 a §222; § 145), již zmíněná loupež, dále omezování osobní svobody (§ 231; § 171), vydírání (§ 235; § 175) a pohlavní zneužívání (§ 242; § 187).

Mladiství rovněž páchají trestnou činnost spojenou s poškozením veřejného zájmu a jedná se o trestný čin nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (§ 187; § 238, § 187a; § 284, § 188; § 286, § 188a; § 287).

Samozřejmě mladistvými je také páchána trestná činnost hrubě narušující občanské soužití útokem na rasu, vyznání, národ a jeho jazyk. V tomto případě jde o trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 196; § 352, § 197a; § 353), hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení (§ 198; § 355) a podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 198a; § 355).

2.7 Struktura trestné činnosti mládeže

2.7.1 Majetková trestná činnost

Děti a mladiství páchají bezesporu ponejvíce ze všech možných trestných činností právě majetkovou trestnou činnost. U majetkové kriminality se mladiství nejčastěji dopouštějí trestného činu krádeže. Vágnerová¹³ krádež definuje jako *„porušení normy respektu k vlastnictví jiné osoby, omezení jednoho z práv druhého člověka nebo společnosti. Je charakteristická záměrností tohoto jednání. O krádeži lze tudíž mluvit teprve tehdy, kdy je dítě na takovém stupni rozumové vyspělosti, kdy je schopno chápat pojem vlastnictví a akceptovat normu chování, která vymezuje odlišný vztah k vlastním a cizím věcem.“*

U tohoto druhu kriminality je patrná závislost věku pachatele na předmětu zájmu, náročnosti způsobu provedení a organizovanosti při páchání krádeží. Mládež mladší 15-ti let se nejvíce dopouští „kapesních“ krádeží a příležitostně krádeží „prostých“, které jsou pro ně provedením svým způsobem nejjednodušší, není zde třeba žádných zvláštních dovedností. Běžné jsou případy, kdy jsou děti pro svoji beztrestnost k těmto krádežím využívány osobami staršími, které již jsou trestně odpovědné (např. rodiče), kdy zisky z krádeží jsou jedny ze zdrojů rodinných příjmů. Tyto kriminální skupiny dospělých pocházejí ponejvíce z romské komunity, nebo rodin sociálně slabších, kdy nedostatek příjmů nutí tímto zdánlivě jednoduchým způsobem příjmy zvýšit. Jedná se jak o české dětské pachatele, ale i například děti rodičů z některých států bývalého východního bloku, kteří přechodně i za tímto účelem pobývají na území ČR. Mladiství pachatelé se rovněž dopouštějí krádeží „prostých“, rovněž však již páchají náročnější majetkovou trestnou činnost, kdy zcizují uložené věci z vozidel, dále i z různých objektů, kde již musejí překonávat překážky. Nejčastějším motivem majetkové trestné činnosti mládeže je převážně touha po zisku a touha stále mladších dětí nosit a vlastnit módní drahé oblečení a věci.

¹³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2008, s.795

2.7.2 Násilná trestná činnost

Na druhém místě dle statistik kriminality mládeže je násilná kriminalita, které se dopouštějí děti a mladiství zhruba desetkrát méně než kriminality majetkové. Jak popisuje Chmelík¹⁴, tak „*násilná trestná činnost, pokud je spáchána mladistvým pachatelem, bývá doprovázena vysokým stupněm brutality. Ve struktuře pachatelů je evidentní snižování věkové hranice tak, že násilnou trestnou činnost páchají i osoby mladší 15 let. Násilná trestná činnost mládeže je páchána často pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, je páchána ve skupinách, jen výjimečně se jí dopouštějí mladiství samostatně. Pachatelé páchající tuto trestnou činnost ve skupině se cítí anonymně a podporováni ostatními členy party jednají agresivně, brutálně a jejich jednání je často podobné davovému šílenství. Pro brutální jednání mladistvých pachatelů je typické, že pro nedostatek fyzické síly používají různé předměty jako zbraně. Nejčastěji páchanou násilnou trestnou činností mládeže jsou ublížení na zdraví, rvačky, výjimečnými nejsou ani vraždy, kterých se dopouštějí i pachatelé mladšího věku než 18 let. Loupeže se dosud mezi typické trestné činy mládeže neřadí i když i tyto případy se občas vyskytují.*“

• Šikana

V souvislosti s násilnou trestnou činností mládeže je zde třeba se ještě zmínit o šikaně mezi mládeží.

Vágnerová¹⁵ definuje šikanu jako „*násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit. Šikana je projevem zneužití postavení a moci, kterou jedinec nějakým způsobem ve skupině získal.*“

Naproti tomu Chmelík¹⁶ popisuje šikanu jako „*psychické nebo fyzické násilí páchané mezi mládeží, s cílem týrat, trápit, činit příkoří, klást úmyslné překážky druhému.*“

Jmenovaní odborníci se ve svých definicích shodují v tom, že šikana je určitý cílený druh násilí vůči druhé osobě s cílem snížit jejich důstojnost.

¹⁴ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 1998, s.15

¹⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2008, s.798

¹⁶ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 1998, s.72

Šikana je celospolečenský problém, spadající mezi poruchy chování. Jde zde o roli agresora a oběti, kdy týrání druhého přináší satisfakci moci nad druhým. Projevuje se převážně úmyslným, opakovaným užitím síly jednotlivce, ale i skupinou osob vůči zpravidla slabšímu nebo neprůbojněmu jedinci.

Šikanou mohou být naplněny skutkové podstaty hned několika trestných činů a to konkrétně: Ublížení na zdraví dle § 221 tr. zákona (§ 146 tr. zákoníku), vydírání dle § 235 tr. zákona (§ 175), omezování osobní svobody dle § 231 tr. zákona (§ 171), poškozování cizí věci dle § 257 tr. zákona (§ 228) a násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci dle § 196 tr. zákona (§ 352).

I když se řekne jen šikana, tak je nepopíratelné, že uvedených pět trestných činů je obsaženo v celkem **čtyřech hlavách** zvláštní části trestního zákona.

2.7.3 Drogová kriminalita

Jak popisuje Chmelík¹⁷, tak „po roce 1989 dochází v České republice k výraznému nárůstu užívání drog mládeží. Zatímco v předcházejícím období byly drogy zneužívány věkovou kategorií kolem 18 let, po roce 1989 je zaznamenán výrazný posun ve zneužívání drog do věkové kategorie kolem 15 let. Tento vývoj zapříčinil především transport drog přes území České republiky a jejich následná distribuce v naší republice, nízké tresty za tuto trestnou činnost a dále výroba a distribuce domácích drog především pervitinu. V České republice není samotné užívání drog kriminalizováno, ale mladiství jsou nejčastěji stíháni za trestné činy související s nedovolenou výrobou a držením omamných a psychotropních látek a jedů a jejich šíření, a to především mezi svými vrstevníky. Drogová trestná činnost nesouvisí se samotným šířením a užíváním drog, ale s potřebou získání finančních prostředků k samotnému opatření drogy. Tímto drogová kriminalita navazuje na majetkovou trestnou činnost, loupeže, ublížení na zdraví, výtržnictví, znásilnění a pohlavní zneužívání.“

„Jedinci závislí na drogách postupně přecházejí na kriminální obstarávání drog či peněz na drogy. Drogově závislí jedinci ztrácejí sebekontrolu a jsou schopni páchat činy, jichž by se za normálního stavu nedopouštěli.“¹⁸

¹⁷ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 1998, s.35

¹⁸ SAK, P. a kol. *Mládež na křižovatce*. 2004, s.87

2.7.4 Rasově motivovaná kriminalita

Mezi další a typickou formu trestné činnosti mládeže patří rasově motivovaná trestná činnost, jako jedna z forem extremismu. Rasově motivovaná trestná činnost spočívá ve verbálním, grafickém nebo násilném útoku proti osobě nebo jejich majetku, potlačuje jejich zaručená práva a svobody, pro jejich etnickou, rasovou, národnostní nebo náboženskou odlišnost. Nejrozšířenějším způsobem páčání rasově motivované trestné činnosti mládeže jsou verbální útoky, které jsou charakteristické urážlivými výroky a nadávkami ponižujícími lidskou důstojnost občanů rozdílné barvy pleti. Dalšími způsoby mohou být projevy sympatií a podpory fašistické ideologie, šíření rasové, národnostní a náboženské nesnášenlivosti tiskem, obrazem či zvukem, a fyzické násilí a nebezpečné vyhrožování.

2.7.5 Kriminalita národnostních menšin

„V rámci kontroly kriminality je třeba věnovat pozornost kriminalitě Romů. Problém je v tom, že statistická data sledující kriminalitu Romů jsou ve všech kriminalistických statistikách v České republice k dispozici pouze do roku 1994. Jedná se o citlivé téma, ale mlčení o kriminalitě národnostních menšin, tedy i Romů, není prospěšné. Ze statistik vedených do roku 1994 vyplývá, že v kategorii mladistvých pachatelů byl každý pátý až šestý pachatel Rom a v kategorii dětských pachatelů to bylo každé třetí až čtvrté dítě. Tato statistická skutečnost je zarážející, jelikož k romské národnostní menšině se oficiálně v roce 2001 přihlásilo necelých 12 tisíc lidí, ale odhady jsou více než dvacetinásobné a jedná se tedy přibližně o 3% celkové populace České republiky.“¹⁹ Děti Romů se především dopouštějí drobných a kapesních krádeží na podnět svých rodičů. Polovina těchto dětských pachatelů trestné činnosti ve své činnosti pokračuje v mladistvém i dospělém věku. Romská mládež páchá hlavně majetkovou kriminalitu, ale také násilnou a mravnostní kriminalitu.

¹⁹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.29

2.8 Motivace k trestné činnosti

Podle Čírtkové²⁰ je „motivace ústředním problémem subjektivní stránky trestného činu. Z pohledu forenzní psychologie představuje zkoumání motivace speciální otázku teorie kriminálního jednání. Proto se poznatky o kriminální motivaci a kriminálním jednání vzájemně prolínají. Rozborem motivace odpovídáme na otázku, proč se jedinec zachoval tak, jak se zachoval. Hledáme důvody, které by učinily jeho chování srozumitelným a pochopitelným pro vnějšího pozorovatele. Pojem motivace označuje vnitřní duševní proces, který vzbuzuje určité chování, udržuje ho v chodu a zaměřuje ho na konkrétní cíl.“

Jak uvádí Chmelík²¹, tak „pro motivaci trestné činnosti nedospělců je charakteristické, že v mnoha případech se jedná o důsledek jejich nezralosti, když ani oni samotní nejsou schopni náležitě vysvětlit pohnutku svého jednání. U mladistvých pachatelů jako příčinu páčání trestné činnosti lze vysledovat mimo jiné i tzv. konzumní způsob života. Jako druhořadý motiv se již vyskytuje touha vyrovnat se svým vrstevníkům, zejména kamarádům z finančně saturovanějších rodin. Pokud jde o násilnou trestnou činnost, ta je zpravidla charakterizována projevem neúcty k životu a zdraví. Častou motivací je potřeba či snaha demonstrovat sílu, zvýraznit se. U trestné činnosti z rasových pohnutek, spojují se zde faktory jak násilného, tak i výtržnického charakteru s vlivem rasově zaměřené ideologie. Motivací při páčání trestných činů drogového charakteru je ponejvíce touha po dosud nepoznaných počtcích, snaha imponovat v kruhu známých a vyzkoušet něco, o čem se široce hovoří.“

2.9 Kontrola kriminality

Kontrolou kriminality se dle Zoubkové²² rozumí „úsilí státu i společnosti o udržení kriminality v určitých přijatelných mezích nebo o její omezování. Klade důraz na vzájemnou vyváženost represivní (trestnou činnost potlačující) a preventivní (trestnou činnost předcházející) strategii. Represivní strategie se uskutečňuje hlavně

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie. 1994, s.163

²¹ CHMELÍK, J. Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži. 1998, s.12

²² ZOUBKOVÁ, I. Kontrola kriminality mládeže. 2002, s.45

v rámci (trestně) právní kontroly kriminality a preventivní strategie v rámci kriminální prevence.“

2.9.1 Právní kontrola kriminality mládeže

Po roce 1989 se na území ČR projevovaly dva protichůdné směry usilující o reformu trestního práva mládeže. První směr byl zaměřen na požadavek spojený se snížením dolní hranice trestní odpovědnosti a případně tvrdšího postihu těch pachatelů z řad mládeže, kteří se dopustili velmi závažných forem kriminality. Naproti tomu se druhý směr snažil prosadit komplexnější reformu, spočívající zejména ve vytvoření samostatného systému trestního práva mládeže, včetně kategorie mladých dospělých, zřízení specializovaných orgánů činných v trestním řízení, zavedení široké škály alternativních sankcí, upravených se zřetelem na specifika mládeže, v rozšíření možností odklonů v trestním řízení, zpřísnění podmínek pro uložení vazby mladistvým a v zajištění ochrany delikventního dítěte před stigmatizací v průběhu řízení. V roce 2003 tak konečně došlo v ČR k významné a v jistém smyslu přelomové změně v oblasti posuzování odpovědnosti mládeže za protiprávní činy. Stalo se tak zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ze dne 25. června 2003, který nabyl účinnosti 1. ledna 2004.

Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně. Pokud tento zákon nestanoví jinak, tak se užije na toho, kdo v době spáchání činu nepřekročil osmnáctý rok věku. Zákon umožňuje nové přístupy v řešení antisociálního jednání mladých lidí. Význam tohoto zákona spočívá jednak v tom, že trestné činy mladistvých jsou posuzovány podle zvláštních pravidel, specializovanými soudy, s možností širší škály trestů či nápravných opatření, jednak že zákon upravuje i řízení ve věcech mladistvých a stanoví zvláštní zásady tohoto řízení. Jsou jimi zásada zvláštního přístupu při projednávání trestních věcí mladistvých, zásada spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, zájmovými sdruženími občanů a osobami realizujícími probační programy, zásada ochrany soukromí mladistvého, zásada rychlosti řízení a zásada uspokojení zájmů poškozeného. Současně zákon o

soudnictví ve věcech mládeže zavedl nové postupy, které mění obsah základních zásad trestního řízení obsažených v trestním řádu. Došlo k rozšíření principu účelnosti trestního stíhání ve věcech provinění mladistvých. Státní zástupce a soud mládeže mohou u méně závažných provinění mladistvého za splnění určitých podmínek odstoupit od trestního stíhání, jestliže trestní stíhání není účelné a jestliže potrestání není nutné k odvrácení mladistvého od páchání dalších provinění. Jde o další formu tzv. alternativního vyřízení trestní věci v českém trestním řízení.

• ***Trestní odpovědnost***

V zákoně č.218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže je samozřejmě zmíněna trestní odpovědnost samotné mládeže a to jak osob mladších 15 let, tak mladistvých.

V případě dítěte mladšího 15 let výše uvedený zákon uvádí v § 89, odst.1, že dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné. V § 89, odst.2 téhož zákona je uvedeno, že dopustí-li se dítě mladší patnácti let činu jinak trestného, učiní soud pro mládež opatření potřebná k jeho nápravě, která jsou uvedena v § 93 (dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, ochranná výchova). I přesto v případě spáchání kriminálního deliktu osobou mladší patnácti let policejní orgán s odkazem na trestní řád musí provést komplexní prověřování konkrétního případu, ale v závěru po objasnění celé věci případ dle tr. řádu odloží s odkazem na nedostatek věku osoby pachatele.

Postavení mladistvých v rámci trestního práva je modifikováno, a to zpravidla jak u základů trestní odpovědnosti, jejích následků, tak i v trestním řízení, buď v rámci obecných trestních předpisů, nebo přímo ve speciálních zákonech. Trestní odpovědnost u osoby mladistvé je uvedena v § 5 uvedeného zákona o soudnictví ve věcech mládeže, kdy se v odst. 1 říká, že mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. V odst.2 je uvedeno, že dopustí-li se mladistvý uvedený v odstavci 1 činu jinak trestného, nebo není-li z jiných zákonných důvodů trestně odpovědný, lze vůči němu použít obdobně postupů a opatření uplatňovaných podle tohoto zákona u dětí mladšího patnácti let.

„Se zvláštním způsobem trestního řízení proti mladistvému úzce souvisí i příznivější podmínky trestní odpovědnosti mladistvého pachatele. Trestní odpovědnost mladistvého začíná spácháním trestného činu v den, který následuje po dni dovršení patnácti let a končí v den dovršení osmnáctého roku. Pro otázku, kdy započala a kdy skončila trestní odpovědnost mladistvého, je rozhodující, kdy byl čin dokonán. Trestná činnost může být spáchána spontánně, bez přípravy, může však probíhat určitou dobu přes jednotlivá stadia páchaní trestné činnosti, přičemž trestný čin je dokonán v okamžiku, kdy byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu. Podle § 75 tr. zákona čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, není trestným činem, jestliže je spáchán mladistvým a stupeň nebezpečnosti pro společnost je malý. Mladistvý pachatel je tedy vůči dospělému „zvýhodněn“ tím, že zákon k trestní odpovědnosti vyžaduje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost vyšší než malý, zatímco u dospělého pachatele postačuje, aby stupeň nebezpečnosti byl nepatrný.“²³

V citovaném zákoně je dále v § 6, odst.1 uvedeno, že trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá **provinění**. Pachatelem provinění může být podle našeho trestního práva pouze osoba fyzická, která je v době činu příčetná, dovršila patnáctý rok věku, je rozumově a mravně vyspělá a podle okolností je charakterizována zvláštními znaky. V odst.2 je uvedeno, že čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, není proviněním, jestliže je spáchán mladistvým a stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost je malý. A nakonec odst.3 doplňuje, že nestanoví-li tento zákon jinak, platí pro posouzení provinění spáchaného mladistvým trestní zákon.

V souvislosti s novým zákonem č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník) byla původně v návrhu tohoto zákona hranice trestní odpovědnosti snížena z 15 let na 14 let věku, avšak těsně před účinností zákona k 1.1.2010 byla tato hranice vrácena zpět na hranici 15 let věku. Trestný čin spáchaný mladistvým se i nadále nazývá proviněním. S účinností od 1.1.2010 vznikla jak u dospělých pachatelů, tak shodně u mladistvých pachatelů dvě nová trestní opatření a to **zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce** (u mladistvého může být trest uložen na dobu do 5 let, oproti 10 letům u osoby dospělé) a **domácí vězení** (ukládá se za stejných podmínek jako u

²³ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 1998, s.80

dospělých pachatelů). Změna je dále v případě trestních opatření u výměry peněžitého trestu, kdy se od 1.1.2010 ukládá opatření v denních sazbách (nikoliv již v peněžitě částce) a to v případě mladistvého ve výši 10 až 365 denních sazeb, přičemž se smí denní sazba pohybovat v rozmezí od 100,- Kč do 5.000,- Kč a toto opatření lze uložit mladistvému jen tehdy, je-li výdělečně činný, nebo to umožňují jeho majetkové poměry. Odpovědnost mládeže za protiprávní jednání je i po 1.1.2010 posuzována stávajícím nezměněným zákonem č.218/2003 Sb..

2.9.2 Preventivní kontrola kriminality

Pojem prevence můžeme z laického pohledu chápat jako jakési předcházení něčemu, nebo ochraně před něčím. Pokud budeme uvádět pojem kriminální prevence, tak definice tohoto termínu je různá.

Protivínský²⁴ definuje prevence kriminality například jako „ochranné opatření, které je činěno za tím účelem, aby se předešlo spáchání delikventního jednání, činu poprvé spáchanému či recidivnímu, nebo jako vědecky zdůvodněné, záměrné, cílevědomé, plánovité a koordinované působení na příčiny a podmínky kriminality s cílem odstranit je, anebo vhodným výběrem forem a metod působení alespoň z části (podle možnosti však v co nejvyšší míře) eliminovat, případně jejich negativní projevy omezit a současně podporovat vytváření antikriminogenních podmínek.“

• Členění prevence kriminality²⁵

Základní členění prevence:

◦ **Sociální prevence** – je všeobecnou prevencí všech sociálně-patologických jevů. Její podstatou je vytváření příznivých společenských podmínek v ekonomické, sociální, kulturní, výchovně vzdělávací a v oblasti zaměstnanosti, podmínek pro využití volného času, růst životní úrovně, duchovní rozvoj, humanizaci a zkvalitňování způsobu života společnosti jako celku, sociálních skupin, jakož i pro socializaci a sociální integraci

²⁴ PROTIVÍNSKÝ, M. *Kriminalistika*. 2000, s.11

²⁵ <http://www.svitavy.cz/pkb/projekty/index.php?sk=vl_org>

každého jednotlivce. Znamená změnu nepříznivých společenských, ekonomických, kulturních a dalších podmínek prostředí, které se stávají kriminogenními faktory. V souvislosti se sociální prevencí jde tedy o to, aby se člověk nestal pachatelem trestného činu, anebo aby v páchání trestné činnosti nepokračoval. Účinná sociální prevence se musí realizovat na základě velmi kvalitní komplexní analýzy sociální situace a musí být spojena s různými druhy specificky orientované prevence.

- **Situační prevence** – vychází ze skutečnosti, že určité druhy kriminality se objevují v určitém čase, na určitých místech, za určitých okolností. Dopouštějí se jí určité druhy pachatelů. Situační prevence je orientovaná na ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti, zdraví, života a majetku občanů. Situační prevence je velmi efektivní zejména v oblasti majetkové trestné činnosti, ale také v oblasti ochrany života a zdraví osob.

- **Viktimní prevence** – sleduje cíl, jak se nestát obětí trestného činu. Měla by zahrnovat přípravu lidí na osvojení si takových opatření, které mohou snižovat riziko ohrožení kriminalitou. Jde nejen o opatření, které patří například do situační prevence, ale o vlastní „bezpečnostní chování“ včetně „přiměřeného reagování v situaci ohrožení kriminalitou, která se může týkat i jiných osob“. Viktimogenním faktorem se může stát také některá sociální charakteristika člověka.

Dalším členěním z hlediska stádií vývoje kriminálního problému prevenci kriminality dělíme:

- **Primární prevence** – se u nás pojímá jako strategie nepřímá, která je necíleně orientována na celou společnost, její instituce a občany. Spočívá převážně v optimalizaci životních podmínek, zvláště sociálních, ale i materiálních, v péči o náležité fungování všech prosociálních aktivit, které vedou k vhodné socializaci jedinců a pozitivnímu rozvoji společnosti jako mnohvrstevnatého celku.

- **Sekundární prevence** – je chápána jako přímá strategie orientovaná na jedince a skupiny kriminálně rizikové, ať již jako potencionální pachatele, či oběti. Zaměřuje se též na ochranu materiálních hodnot, které jsou častěji objektem zájmu delikventů.

◦ **Terciární prevence** – je koncipována jako přímá preventivní strategie zacílená na předcházení kriminální recidivě. Zde se jedná o ty segmenty společnosti, které kriminalitou tak či onak již zasaženy byly.

2.9.3 Preventivní kontrola kriminality mládeže²⁶

„Preventivní aktivity cílené proti kriminalitě mládeže vždy a v celém rozsahu vyžadují respektování základních práv dětí a práva na soukromí jejich rodiny. Práva dítěte je třeba dodržovat od primární prevence až po prevenci terciární, od vyhledávání ohrožených dětí a jejich rodin až po zacházení s provinilými dětmi.

Základem úspěchu prevence kriminality mládeže je její včasné a dlouhodobé působení. Vychází z předpokladu, že prevence kriminality mládeže je proces, který je nutné nezanedbávat, neodkládat a začít s ním od nejútlejšího věku dítěte.

Činnost jednotlivých subjektů prevence kriminality mládeže je zcela nezbytné vzájemně koordinovat. Na prevenci se zde zúčastňuje celá řada subjektů, jednak jako jednotlivci, jednak jako instituce. Priorita náleží rodině, škole, masmédiím. Nositeli preventivních aktivit mohou být instituce státní, např. instituce působící ve sféře sociální, policie (včetně obecní policie), státní zastupitelství, soudy, vězeňství i nestátní, např. zájmové sdružení občanů, církve, občanské iniciativy, nadace aj..“

2.9.4 Projekty prevence kriminality na centrální úrovni

Jedná se především o resortní programy prevence kriminality, které vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, rozšiřují jejich běžné činnosti o preventivní prvky a přístupy k předcházení sociálně patologickým jevům, ovlivňují tvorbu příslušné legislativy a zajišťují v oblasti prevence vzdělávání svých zaměstnanců.

• Ministerstvo vnitra²⁷

Program prevence kriminality Ministerstva vnitra se zaměřuje na mládež v několika oblastech:

²⁶ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.121

²⁷ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.121

- První oblastí je podpora praktické realizace prevence kriminality ve městech s vysokou mírou trestné činnosti. Ministerstvo přímo podpořilo projekty občanských sdružení zabývajících se prevencí kriminality (např. linky důvěry pro mládež, Odbor prevence kriminality vytvořil koncepci projektu Centrum včasné intervence)
- Druhá oblast se týká preventivní činnosti Policie ČR. V roce 1998 vznikla Preventivně informační skupina Policie České republiky (PIS). Tato skupina působí v oblasti informační, poradenské, prezentační, analytické a dokumentační. Poskytuje přednáškový program pro žáky prvního a druhého stupně základních škol, ale i pro mateřské a střední školy. Jedná se o besedy ke kriminalitě mládeže, k záškoláctví a šikaně, ke zvyšování právního vědomí, k násilí v rodině a trestné činnosti páchané na dětech a mládeži, k dopravní výchově a další dle potřeb samotných škol a potřeb policie. Pro starší žáky to jsou besedy s drogovou tematikou a trestněprávní odpovědností.

• Ministerstvo spravedlnosti²⁸

Toto ministerstvo se mimo jiné rovněž dotýká prevence kriminality mládeže v oblastech:

- legislativní,
- výkonné (při vytváření podmínek pro aplikaci alternativních trestů a odklonů v trestním řízení aj.),
- výzkumné (zajišťováno Institutem pro kriminologii a sociální prevenci)

Ministerstvo zavedlo i u nás po vzoru států západní Evropy institut probace. Tento pojem je u nás zakotven v zákoně o Probační a mediační službě č. 257/2000 Sb. Zákon probací chápe organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život. Mediaci je pak zákonem pojata jako mimosoudní zprostředkování řešení sporu mezi obviněným a poškozeným. Tato instituce působící při okresních soudech má posílit alternativní možnosti postihu pachatelů trestných činů a umožnit snížení počtu odsouzených k nepodmíněnému trestu

²⁸ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.125

odnětí svobody. Pozitivní účinky jsou od restorativní justice očekávány zejména u mladistvých. Pachatel může v rámci probačního a mediačního procesu aktivně vnímat všechny okolnosti jednání, kterého se dopustil, a nikoli pouze hrozící trest. Úspěšná mediacce mu umožní nevracet se do minulosti a vyhnout se pobytu ve vězení, kde zpravidla začíná opravdová kriminální kariéra.

Ministerstvo školství²⁹

V rámci resortního programu prevence trestné činnosti a dalších negativních jevů mezi mládeží se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v posledních letech zaměřuje na:

- zkvalitnění výchovného působení školy včetně učitelů,
- propracování systému pedagogicko-psychologického poradenství,
- péči o narušenou mládež, zejména ve výchovných ústavech,
- podporu aktivit mládeže zaměřených na volný čas,
- rozvoj sociálně-právní výchovy a forem vzdělávání.

Meziresortní protidrogová komise³⁰

Je poradním orgánem vlády. Koordinuje všechny subjekty zapojené do realizace vládní protidrogové politiky na centrální i místní úrovni. K jejím dalším úkolům patří:

- tvorba koncepce protidrogové politiky
- dodržování stávajících zásad protidrogové politiky
- vyhodnocování efektivity Koncepce a programu protidrogové politiky
- přidělování finančních prostředků na protidrogovou politiku
- odpovědnost za mezinárodní spolupráci České republiky v problematice drog.

2.9.5 Projekty prevence kriminality na místní úrovni³¹

Těžiště systému prevence (včetně prevence kriminality mládeže) je soustředěno na místní úroveň. Zkušenosti z praxe ukazují, že rizikovými jednotlivci a skupinami,

²⁹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.126

³⁰ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.129

³¹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 2002, s.130

kriminogenními situacemi a opatřeními proti jednotlivým druhům trestné činnosti, ale i oběťmi trestných činů a pocitem občanů se mohou v praxi zabývat neefektivněji města a obce, resp. jejich místní úřady, místní instituce a místní občané. Na kriminalitu mládeže, která je páchaná v obci v určitém místě a v určitém čase může obecní zastupitelstvo preventivně reagovat obecně závaznými vyhláškami. Pokud se obecní (městské) zastupitelstvo rozhodne, že se bude prevencí kriminality věnovat systematicky a dlouhodobě, měla by prioritu mít prevence zaměřená na mládež. Nejruznější preventivní aktivity se pak realizují prostřednictvím projektů prevence. Tyto má obec směřovat především na podchycení sociálních příčin trestné činnosti:

- k podpoře rodiny obecně a k sociální práci s delikventy a jejich rodinami,
- k podpoře vzdělávání obecně a k předškolním a vzdělávacím programům,
- k podpoře zdravého životního stylu bez drog,
- k podpoře k multietnickému chápání světa a k toleranci.

Speciální pozornost by obec (město) měla věnovat mládeži rizikové, kterou se v praxi nejvíce a neefektivněji mohou zabývat právě instituce a orgány měst a obcí. Projekty zaměřené na rizikovou mládež v daném místě se mají orientovat především na:

- zlepšení příležitostí pro využití volného času a rekreace v oblastech s vysokým výskytem trestných činů páchaných mladými lidmi,
- podporu individuální a sociální odpovědnosti mezi mladými lidmi, zvláště v oblastech s vysokým výskytem kriminality,
- podchycení konkrétních problémů, jímž čelí mladí lidé (např. zneužívání drog, záškoláctví, šikana, majetkové delikty aj.)

2.9.6 Projekty prevence kriminality s účastí policie

Policie je zpravidla první, kdo přichází do kontaktu s dětmi a mladistvými, kteří se dopustili trestného činu, přestupku nebo zatím jen sociálně patologického jednání. Policie (i obecní) je nezastupitelným subjektem v preventivní práci proti kriminalitě nezletilých (dětí i mladistvých) i v jejich ochraně před kriminalitou na nich páchanou, v níž jsou poškozenými-oběťmi.

Po vzoru západní Evropy byl tento styl policejní práce, který je součástí tzv. programu Community policing převzat i Policií ČR. Smyslem programu je, aby policisté chápali své poslání při prevenci kriminality nejen na úrovni primární prevence (spočívající nejčastěji v přednáškové činnosti na školách), ale také v rámci sekundární a terciární prevence - v práci s ohroženou a již provinilou mládeží.

Na zapojení policie do prevence kriminality ohrožené mládeže v České republice se nezaměřuje mnoho projektů. Jako příklad můžeme uvést projekt Centrum včasné intervence. Toto centrum je základem systémového přístupu k zacházení s kriminálně rizikovou mládeží na místní úrovni. Centrum včasné intervence slouží k propojení a koordinaci subjektů pracujících s delikventní mládeží. Poskytuje prostor pro zavádění a ověřování nových metod práce a provádění supervize v oblasti práce s mládeží. Jedná se o pracoviště se statutem orgánu sociálně - právní ochrany dětí, jehož prostřednictvím (na základě smlouvy o spolupráci) vykonávají sociální a zdravotní zařízení, školské orgány, probační úředníci, úřady práce, Policie ČR, městská policie a nevládní organizace systematickou a kontinuální práci s kriminálně rizikovými dětmi a jejich rodinami.

Cílovou skupinou jsou:

- děti do 15 let, které se dopustily činu jinak trestného,
- mladiství, kteří se dopustili trestného činu,
- děti a mladiství se závažnými výchovnými problémy (problematika závislostí, záškoláctví, útěky z výchovných ústavů, tuláctví, šikana, projevy extremismu apod.)

Cílem projektu je detekovat hluchá místa současného systému péče o delikventní mládež, která mají vliv na narůstání negativních jevů mezi mládeží a propad konkrétního klienta mimo existující systém.

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části je za pomoci získaných dat zjistit, jaké se vyskytují formy a jaké jsou příčiny trestné činnosti páchané mladistvými, v tomto případě v regionu okresního města Kutná Hora. U těchto cílů se bude dále zkoumat, zda trestnou činnost mladistvých páchají mladé ženy, nebo mladí muži, jakou trestnou činnost páchají nejčastěji, zda ji páchají samostatně či ve spolupachatelství, zda se trestné činnosti dopustili poprvé nebo již opakovaně, a zda v době spáchání trestné činnosti navštěvovali základní nebo střední školu.

3.1.1 Stanovení otázek průzkumu

V návaznosti na cíle práce je nutno stanovit předpoklady jednotlivých zkoumaných částí. Stanovené předpoklady jsou:

1. Předpokládáme, že 80-90% mladistvých kriminálních pachatelů páchajících trestnou činnost jsou muži,
2. Předpokládáme, že nejméně 75% mladistvých kriminálních pachatelů páchá majetkovou trestnou činnost,
3. Předpokládáme, že 40% mladistvých kriminálních pachatelů páchá trestnou činnost opakovaně.

Předpoklady budou převážně ověřovány analýzami informačních zdrojů Policie ČR a analýzami záznamů policejní dokumentace.

3.2 Použité metody

V praktické části práce budou nejprve kvantitativní metodou sbírána a analyzována data z informačních zdrojů Policie ČR, v našem případě ze statistik Ministerstva vnitra zaměřené na formy trestné činnosti mladistvých pachatelů, a

následně bude kvalitativním výzkumem provedena analýza dokumentů (trestních spisů) Policie ČR ke zjištění příčin páchaní trestné činnosti mladistvými pachateli.

3.3 Popis výzkumného vzorku

Práce je zaměřena na mapování trestné činnosti mladistvých, tedy osob ve věku od 15 do 18 let věku, na okrese Kutná Hora, ve Středočeském kraji, v rozmezí let 2003 až 2008. Výzkumný vzorek bude pro kvalitativní výzkum o velikosti 50 mladistvých pachatelů trestné činnosti.

3.4 Interpretace získaných dat

Pro tuto práci budou základním zdrojem údaje o kriminalitě mladistvých obsažené v komplexních statistikách Policie České republiky. Vzhledem k tomu, že se jedná o specifickou věkovou skupinu, jsou údaje o mládeži evidovány zvlášť od osob dospělých. Policejní statistiky jsou ve svém celku co se týče trestné činnosti evidovány od jednotlivých Obvodních oddělení daného okresu (od 1.1.2009 Územní odbor) v každém kalendářním měsíci a posléze v celém roce. Územní odbor pak figuruje samostatně ve svém kraji a následně kraj v celé České republice. Statistiky jsou v tomto případě vždy vyjádřeny číselně, přičemž jsou zde uvedeny všechny druhy trestných činů s údaji o počtu zjištěných skutků, procentuálním vyjádření objasněnosti a specifické rozlišení osob pachatelů.

Získaná statistická data ze statistik budou zpracována ve formě tabulek postupně od roku 2003 do roku 2008, vždy se zaměřením na jeden konkrétní rok na okrese Kutná Hora ve Středočeském kraji.

V každé z tabulek budou uvedeny jednotlivé trestné činy, u kterých byla zjištěna osoba pachatele. U jednotlivých trestných činů je v tabulce rozlišeno, zda-li pachatelem je osoba dospělá nebo mladistvá, jaké je pohlaví mladistvého, zda mladistvý spáchal trestnou činnost poprvé nebo opakovaně, zda byla trestná činnost spáchána samostatně nebo s další osobou a zda mladistvý navštěvoval v době spáchání činu základní nebo

střední školu. Údaje s jednotlivými počty budou do tabulky zapsány formou čísel, která budou v jednotlivých položkách v závěru v tabulce sečtena.

Každý jednotlivý rok bude následně samostatně vyhodnocen, budou ověřeny předpoklady a zároveň bude provedeno srovnání se stavem ve Středočeském kraji za období daného kalendářního roku. Závěrem bude graficky zobrazen vývoj trestné činnosti mladistvých pachatelů za období let 2003 až 2008.

U 50-ti mladistvých pachatelů bude analýzou trestních spisů, ve kterých tyto osoby figurují jako pachatelé konkrétní trestné činnosti zjišťováno, jaká byla příčina jejich protiprávního jednání.

3.5 Popis regionu

Okres Kutná Hora je jedním z okresů Středočeského kraje. Tento okres je svoji polohou na jihovýchodním okraji uvedeného kraje, kdy na severní části sousedí s okresem Kolín, na západní straně s okresem Benešov, na východní straně s okresem Pardubice a na jižní straně s okresem Chrudim a Havlíčkův Brod, kdy dva posledně jmenované okresy jsou již součástí Pardubického kraje, resp. kraje Vysočina.

Kutnohorský okres se rozkládá na ploše 916,93 km², jeho strukturu tvoří celkem 88 obcí (4 města, 5 městysů a 79 obcí), ve kterých je v současné době trvale hlášeno ke svému pobytu 74585 osob. Sídlem okresu je samotná Kutná Hora, rozkládající se na ploše 33,05 km² a s 21.604 trvale žijícími obyvateli.

V regionu vždy převažovala zemědělská výroba nad výrobou průmyslovou, teprve od 90-tých let 20. století se zde začala realizovat průmyslová výroba a rozvíjet v různých odvětvích od stávajícího strojírenství, přes potravinářství, textilní a tabákovou výrobu. Mezi trvalé stěžejní podniky v regionu patří ČKD Kutná Hora a.s., Phillip Morris ČR a.s. (dříve Tabák a.s.) v Kutné Hoře a nově Foxconn CZ, rovněž v Kutné Hoře.

Region křižují silnice č.2 a silnice č.38, které jsou spojnicemi s Prahou, resp. Kolínem a Havlíčkovým Brodem a Pardubicemi. Region má svoji širokou autobusovou a vlakovou dopravu. Hlavními železničními stanicemi jsou hlavní nádraží Kutná Hora a Čáslav na důležité trase Praha-Kolín-Brno.

Kutnohorsko má mnoho kulturních památek značné historické hodnoty, přičemž historické centrum/jádro Kutné Hory je státní památkovou rezervací a město je od roku 1995 zapsáno na Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Na okrese status města mají obce Kutná Hora, Čáslav, Zruč nad Sázavou a Uhlířské Janovice.

Čáslav – Město pod Železnými horami s přibližně 10.091 obyvateli, s dřevařskými, potravinářskými a strojírenskými závody. V současnosti jsou vkládány největší investice do sportovních odvětví, hlavně kopané (II.fotbalová liga). Město má mimo jiné městskou nemocnici, vojenské letiště Chotusice (základna s řádově 1.500 vojáky a civilními zaměstnanci, domovská základna nadzvukových letounů Jas-39 Gripen).

Zruč nad Sázavou – Město ve středním Posázaví s přibližně 5050 obyvateli. Zruč n./S. je město s obuvnickým závodem Sázavan strojírna s.r.o. (zakladatelem Sázavanu byla podnikatelská rodina Baťů ze Zlína), podniky s textilní výrobou.

Uhlířské Janovice – Město mezi Českomoravskou vrchovinou a Středočeskou pahorkatinou s přibližně 3 tisíci obyvateli. Významné obchodní centrum regionu, dlouhodobě rozvíjející se lesní průmysl.

Region má širokou síť obchodních domů nabízející pracovní uplatnění, mezi ty největší patří např. Kaufland, Albert, Penny Market, Billa, Tesco, Lidl aj..

Kutnohorsko má dlouhodobě nejvyšší míru nezaměstnanosti ve Středočeském kraji. Úřad práce v Kutné Hoře registroval k poslednímu dni roku 2009 celkem 3800 uchazečů o práci. Míra nezaměstnanosti činí 9,45%, ve srovnatelném období roku 2008 nezaměstnanost činila 6,81%.

Na okrese je 36 Mateřských škol, 29 Základních škol, 5 Praktických škol, 3 Gymnázia, 5 Středních škol a 4 Střední odborná učiliště.

Okres Kutná Hora je v současné době rozčleněn na šest Obvodních oddělení Policie České republiky se sídly v Kutné Hoře, Čáslavi, Zruč nad Sázavou, Uhlířských Janovicích, Zbraslavicích a ve Vrdech, přičemž první čtyři města mají i svoji Městskou policii.

3.6 Analýza stavu kriminality mladistvých pachatelů v letech 2003 až 2008 na okrese Kutná Hora

V této části své práce poukážeme na vývoj a spektrum trestné činnosti v České republice na okrese Kutná Hora ve Středočeském kraji s využitím statistik Policie České republiky.

3.6.1 Kriminalita mladistvých v roce 2003

Kriminalita mladistvých za období od 1.1.2003 do 31.12.2003 na okrese Kutná

Hora

Tabulka č.1

Název trestného činu	Rozděl. věkové kat.		Pohlaví mladistvéh o		Spáchání trestného činu		Vyšetřování mladistvého		Fáze školní docházky mladistvého	
	Dospělí	Mladiství	Muž	Žena	Samostatně	Ve spolupachat elství	Poprvé	Opakovaně	Základní škola	Střední škola
Krádeže vl. do nemovitostí	81	6	6	0	2	4	4	2	0	6
Krádeže vl. do vozidel	4	2	2	0	2	0	2	0	0	2
Krádeže na osobách	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1
Krádeže ostatní	9	3	2	1	3	0	0	3	1	2
Neopr. užívání cizí věci	14	3	3	0	3	0	2	1	0	3
Poruš. domovní svobody	11	5	5	0	1	4	4	1	0	5
Poškoz. cizí věci	9	4	4	0	4	0	3	1	0	4
Vražda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loupež	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ublížení na zdraví	23	2	2	0	1	1	1	1	0	2
Výtržnictví	10	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Omezování os. svobody	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hospod. TČ	46	1	0	1	1	0	1	0	0	1
Rasové TČ	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedovol. výr.OPL	2	2	2	0	0	2	2	0	0	2
Celkem	218	30	28	2	19	11	20	10	1	29

Vyhodnocení trestné činnosti mladistvých v roce 2003

Ze statisticky zpracovaných dat za rok 2003 pro okres Kutná Hora (tabulka č. 1) bylo zjištěno, že zde mladiství spáchali v tomto roce celkem 30 trestných činů, nejvíce je majetkových tr. činů a to 19, ostatních činů je 11 (výtržnictví, ublížení na zdraví, nedovolená výroba a distribuce OPL).

Podle policejní trestní dokumentace jsou předmětem majetkových deliktů především vloupání do různých druhů nemovitostí, krádeže věcí z aut a mezi ostatními krádežemi to jsou krádeže jízdních kol a dále poškozování cizí věci. Za majetkovou kriminalitou se na druhém místě drží kriminalita násilná, mezi kterou dominuje ublížení na zdraví a výtržnictví.

Téměř všech popsaných trestných činů se dopustili mladiství muži v poměru 28:2 vůči mladistvým ženám. Samostatně spáchali mladiství 19 trestných činů, ve spolupachatelství s další osobou/osobami 11 protiprávních jednání. Poprvé se dopustilo tr. činů 20 a opakovaně 10 mladistvých, přičemž 29 jich navštěvovalo střední školu a pouze 1 základní školu.

Analýzou získaných údajů z roku 2003 byly potvrzeny předpoklady o tom, že 92,86% protiprávních jednání se dopustili mladiství muži. Z celkového počtu spáchaných trestných činů je 80% majetková trestná činnost, přičemž 50% svých jednání se dopustili opakovaně.

Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvých na okrese Kutná Hora a ve Středočeském kraji v roce 2003

Analýzou statistik Správy Středočeského kraje Policie ČR bylo v roce 2003 v rámci Středočeského kraje spácháno mladistvými pachateli celkem 591 trestných činů. Z tohoto počtu bylo nejvíce tak jako na okrese Kutná Hora spácháno majetkových trestných činů a to celkem 508. Z tohoto počtu bylo nejvíce krádeží vloupáním do bytů, chat a vozidel a to v počtu 453. Ostatních trestných činů bylo 83, nejčastěji násilného charakteru (42), následovaly hospodářské (18) a obecně nebezpečné (8) trestné činy.

Na okrese Kutná Hora v rámci Středočeského kraje spáchali mladiství pachatelé po okrese Benešov druhý nejnižší počet trestných činů při počtu 12 okresů v uvedeném kraji.

3.6.2 Kriminalita mladistvých v roce 2004

Kriminalita mladistvých za období od 1.1.2004 do 31.12.2004 na okrese Kutná

Hora

Tabulka č.2

Název trestného činu	Rozděl. věkové kat.		Pohlaví mladistvéh o		Spáchání trestného činu		Vyšetřování mladistvého		Fáze školní docházky mladistvého	
	Dospělí	Mladiství	Muž	Žena	Samostatně	Ve spolupachat elství	Poprvé	Opakovaně	Základní škola	Střední škola
Krádeže vl. do nemovitostí	46	10	10	0	8	2	7	3	1	9
Krádeže vl. do vozidel	12	2	2	0	2	0	1	1	0	2
Krádeže na osobách	5	2	2	0	2	0	2	0	1	1
Krádeže ostatní	33	5	2	3	2	3	3	2	1	4
Neopr. užívání cizí věci	17	2	2	0	2	0	2	0	0	2
Poruš. domovní svobody	13	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Poškoz. cizí věci	6	4	4	0	2	2	3	1	1	3
Vražda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loupež	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ublížení na zdraví	24	2	2	0	0	2	2	0	0	2
Výtržnictví	38	7	7	0	2	5	6	1	0	7
Omezování os. svobody	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hospod. TČ	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rasové TČ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedovol. výr. OPL	6	4	4	0	2	2	3	1	0	4
Celkem	252	39	36	3	23	16	30	9	4	34

Vyhodnocení trestné činnosti mladistvých v roce 2004

Z tabulky č.2 je patrné, že mladiství pachatelé v roce 2004 spáchali celkem 39 kriminálních činů. Tak jako v roce 2003, tak i v roce 2004 je nejvíce zastoupena majetková trestná činnost. Oproti předešlému roku se zvýšil téměř o 100% počet krádeží vloupání do nemovitostí. Zde se tento počet zvýšil z důvodu nárůstu opakovaných vloupání do kiosků a prodejen v letních měsících daného roku v souvislosti s otevřením nové veřejné plovárny v Kutné Hoře. Mnohonásobně se zvýšil počet násilné trestné činnosti, převážně trestného činu výtržnictví. Zvýšil se také počet spáchání trestných činů spojených s výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek.

Z pohledu pohlaví mladistvých pachatelů opět převážil počet mladých mužů nad ženami v poměru 36:3. Převážná většina skutků bylo spácháno samostatně (23:16), vyšetřováno bylo 30 mladíků poprvé, 9 opakovaně. Z pohledu školní docházky bylo 34 pachatelů studentů středních škol, 4 byli ze základní školy.

V roce 2004 se podle předpokladů opět 91,67% protiprávních jednání se dopustili mladí muži. 64,10% deliktů z celkového počtu je spojeno s majetkovou trestnou činností a 30% jednání je opakovaných.

Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvých na okrese Kutná Hora a ve Středočeském kraji v roce 2004

Oproti roku 2003 klesl v následném roce 2004 počet spáchaných trestných činů mladistvými o 39 skutků na celkových 552. Z tohoto počtu jich bylo opět převážně majetkových a to v celkovém součtu 499, nejvíce bylo krádeží prostých a krádeží vloupání. Následovaly násilné činy, mezi nimiž byla i 1 vražda. Výrazně stoupl počet spáchaných mravnostních deliktů na celkových 12. Ostatní trestná činnost zůstala ve stejné rovině s předešlým rokem. Jak je patrné, tak stále na prvních místech v rámci Středočeského kraje, tak jako na okrese Kutná Hora, dominuje v popředí majetková a násilná trestná činnost. Kutnohorský okres zůstal tak jako v předešlém roce v zatíženosti trestnou činností mladistvých pachatelů v rámci Středočeského kraje předposlední.

3.6.3 Kriminalita mladistvých v roce 2005

Kriminalita mladistvých za období od 1.1.2005 do 31.12.2005 na okrese Kutná

Hora

Tabulka č.3

Název trestného činu	Rozděl. věkové kat.		Pohlaví mladistvéh o		Spáchání trestného činu		Vyšetřování mladistvého		Fáze školní docházky mladistvého	
	Dospělí	Mladiství	Muž	Žena	Samostatně	Ve spolupachat elství	Poprvé	Opakovaně	Základní škola	Střední škola
Krádeže vl. do nemovitostí	27	6	6	0	4	2	4	2	1	5
Krádeže vl. do vozidel	3	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Krádeže na osobách	11	6	5	1	6	0	6	0	0	6
Krádeže ostatní	8	3	3	0	2	1	1	2	0	3
Neopr. užívání cizí věci	9	4	4	0	4	0	3	1	0	4
Poruš. domovní svobody	18	2	2	0	0	2	2	0	0	2
Poškoz. cizí věci	10	2	2	0	0	2	2	0	0	2
Vražda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loupež	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ublížení na zdraví	19	2	2	0	0	2	2	0	0	2
Výtržnictví	54	6	5	1	3	3	4	2	1	5
Omezování os. svobody	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání	2	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Hospod. TČ	31	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Rasové TČ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedovol. výr.OPL	8	2	1	1	0	2	2	0	0	2
Celkem	210	37	34	3	23	14	29	8	2	35

Vyhodnocení trestné činnosti mladistvých v roce 2005

Kriminálních činů bylo s odkazem na tabulku č.3 v roce 2005 v celkovém počtu 37, tedy téměř shodný počet jako v předešlém roce 2004. V celém roce byl kromě jednoho hospodářského deliktu spáchána pouze obecná kriminalita. U nejvíce zastoupené majetkové trestné činnosti v porovnání s předešlým rokem poklesl počet vloupání do nemovitostí s počtem 6 skutků, oproti tomu dvojnásobně stoupl počet krádeží na osobách na celkových 6. Počet násilných trestných skutků zůstal téměř nezměněn. Mravnostní kriminalita je zde zastoupena jedním skutkem u trestného činu pohlavní zneužívání. Rovněž zůstal stejný počet trestných činů spojených s výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek.

Stejný zůstal i počet zúčastněných mladistvých pachatele v počtu 3 ku 34 mladistvým mužům. Samostatného jednání se dopustilo 23 pachatelů oproti 14 společným jednáním pachatelů. Prvně vyšetřovaných bylo 29, recidivujících bylo 8 osob. Mezi pachateli bylo 35 středoškoláků a 2 žáci základní školy.

Rok 2005 naplnil předpoklad v tom, že se 91,18% protiprávních jednání dopustilo mladistvých mužů. 64,86% spáchaných deliktů z celkového počtu je spojeno s majetkovou trestnou činností a 27,58% jednání je opakovaných.

Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvých na okrese Kutná Hora a ve Středočeském kraji v roce 2005

Rok 2005 překonal počtem spáchaných trestných činů mladistvými předešlé dva roky, kdy se celkový počet zastavil na 623 skutcích. Majetková trestná činnost je zastoupena v počtu 544, s převažujícími krádežemi vloupání. Po majetkové trestné činnosti je zde opět nejvíce zastoupena násilná trestná činnost, mimo jiné s 3 případy trestného činu loupež. Oproti předešlým rokům mírně narostla drogová kriminalita.

Počtem skutků spáchaných mladistvými se stal v tomto roce okres Kutná Hora v procentu zatíženosti posledním ve Středočeském kraji, ačkoliv zůstal tento okres počtem deliktů mladistvých pachatelů na stejné úrovni s rokem předešlým. To dokládá, že se tento počet zvýšil na okrese Benešov, který se tak posunul v zatíženosti kriminality mladistvých před kutnohorský okres.

3.6.4 Kriminalita mladistvých v roce 2006

Kriminalita mladistvých za období od 1.1.2006 do 31.12.2006 na okrese Kutná

Hora

Tabulka č.4

Název trestného činu	Rozděl. věkové kat.		Pohlaví mladistvých o		Spáchání trestného činu		Vyšetřování mladistvého		Fáze školní docházky mladistvého	
	Dospělí	Mladiství	Muž	Žena	Samostatně	Ve spolupachat elství	Poprvé	Opakovaně	Základní škola	Střední škola
Krádeže vl. do nemovitostí	10	4	4	0	2	2	3	1	1	3
Krádeže vl. do vozidel	10	7	7	0	7	0	5	2	0	7
Krádeže na osobách	5	3	3	0	3	0	3	0	0	3
Krádeže ostatní	23	4	4	0	4	0	1	3	0	4
Neopr. užívání cizí věci	13	3	3	0	3	0	3	0	0	3
Poruš. domovní svobody	6	4	4	0	3	1	4	0	0	4
Poškoz. cizí věci	15	6	6	0	4	2	5	1	1	5
Vražda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loupež	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ublížení na zdraví	25	3	3	0	2	1	3	0	0	3
Výtržnictví	56	2	2	0	1	1	2	0	0	2
Omezování os. svobody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání	4	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Hospod. TČ	30	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Rasové TČ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedovol. výr. OPL	11	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Celkem	212	39	39	0	32	7	32	7	2	37

Vyhodnocení trestné činnosti mladistvých v roce 2006

Mladiství pachatelé se v roce 2006 dopustili na okrese Kutná Hora celkem 39 kriminálních činů. Ve většině případů se jedná o obecnou kriminalitu, vyjma 1 hospodářského trestného činu, kterým byl trestný čin padělání a pozměňování peněz.

I v tomto roce je výrazně v popředí majetková trestná činnost, ve které se nejčastěji objevily krádeže vloupání do vozidel, následované krádežemi vloupáním do nemovitostí a krádeže ostatní, u kterých se vyjímají krádeže jízdních kol. U druhé nejpočetnější trestné činnosti, kterou je trestná činnost násilná, oproti předešlému roku výrazněji poklesl počet skutků u trestného činu výtržnictví, který se dostal na úroveň trestného činu ublížení na zdraví v počtu 2, resp. 3. Zbývající mravnostní a drogová kriminalita je zde zastoupena po jednom případě.

Poprvé od roku sledovaného roku 2003 v trestné činnosti mladistvých nefiguruje jako pachatel mladistvá žena. Samostatného jednání se dopustilo 32 pachatelů oproti 7 společným jednáním pachatelů. Prvně vyšetřovaných bylo 32, recidivujících bylo 7 osob. Stejný poměr byl i mezi pachateli středoškoláky a žáky základních škol.

V roce 2006 se nenaplnil předpoklad u protiprávního jednání mladistvých mužů, kdy zde bylo 100% skutků spácháno muži. 79,48% spáchaných deliktů z celkového počtu je spojeno s majetkovou trestnou činností a 21,87% jednání je opakovaných.

Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvých na okrese Kutná Hora a ve Středočeském kraji v roce 2006

V roce 2006 se zatíženost trestnou činností mladistvými v rámci Středočeského kraje opět vrátil jejich počet na obdobnou úroveň jako v letech 2003 a 2004. V tomto roce bylo zjištěno celkem 541 skutků s osobou mladistvou jako pachatelem. Nadále je zde nejvíce zastoupena majetková trestná činnost v celkovém součtu 477 skutků s nejpočetněji zastoupenými krádežemi vloupáním do obchodů, restaurací a nebytových prostor domů. Vzrostly také počty trestného činu poškozování cizí věci, přesněji sprejství. U druhé nejpočetnější násilné trestné činnosti vzrostl oproti předešlým roků počet spáchání trestného činu výtržnictví. Ostatní trestná činnost zůstala ve stejné rovině s předešlými roky.

Vzhledem k tomu, že se oproti předešlým rokům snížila zatíženost trestné činnosti mladistvých na okrese Beroun, tak za stávajícího stavu na kutnohorském i benešovském okrese došlo k tomu, že se okres Kutná Hora v tomto měřítku dostal v rámci Středočeského kraje před oba zmíněné okresy.

3.6.5 Kriminalita mladistvých v roce 2007

Kriminalita mladistvých za období od 1.1.2007 do 31.12.2007 na okrese Kutná

Hora

Tabulka č.5

Název trestného činu	Rozděl. věkové kat.		Pohlaví mladistvéh o		Spáchání trestného činu		Vyšetřování mladistvého		Fáze školní docházky mladistvého	
	Dospělí	Mladiství	Muž	Žena	Samostatně	Ve spolupachat elství	Poprvé	Opakovaně	Základní škola	Střední škola
Krádeže vl. do nemovitostí	9	7	7	0	6	1	5	2	0	7
Krádeže vl. do vozidel	7	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Krádeže na osobách	3	1	1	0	0	1	0	1	0	1
Krádeže ostatní	40	5	4	1	4	1	4	1	0	4
Neopr. užívání cizí věci	8	2	2	0	2	0	2	0	0	2
Poruš. domovní svobody	4	3	2	1	0	3	2	1	0	3
Poškoz. cizí věci	9	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Vražda	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loupež	12	2	2	0	0	2	0	2	0	2
Ublížení na zdraví	13	1	1	0	1	0	0	1	0	1
Výtržnictví	32	7	4	2	2	4	3	3	0	6
Omezování os. svobody	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hospod. TČ	29	0	1	0	1	0	1	0	0	1
Rasové TČ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedovol. výr.OPL	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	177	30	26	4	18	12	19	11	0	30

Vyhodnocení trestné činnosti mladistvých v roce 2007

Mladiství pachatelé se v roce 2007 dopustili na okrese Kutná Hora celkem 30 trestných činů, přičemž nebyl spáchán mladistvými žádný hospodářský trestný čin.

Majetková trestná činnost je opět v čele veškeré spáchané trestné činnosti mladistvými. Nejvíce zastoupenými jsou krádeže vloupáním, převážně do kulturních objektů, následují ostatní krádeže. U druhé nejpočetnější násilné trestné činnosti vystupuje do popředí trestný čin výtržnictví a trestný čin loupež. Drogová, ani mravnostní kriminalita u mladistvých pachatelů nebyla v tomto roce zaznamenána.

Rok 2007 zaznamenal v porovnání s předešlými roky zvýšení počtu mladistvých pachatelek a to na číslo 4. Mladistvých mužských pachatelů bylo celkem 26. Samostatných jednání bylo 18 a ve spolupachatelství 12. Poprvé bylo vyšetřováno pro trestný čin 19 osob, opakujících se jedinců bylo 11. Všech 30 pachatelů bylo z řad středoškoláků.

V roce 2007 dle předpokladu bylo 84,62% pachatelů mužského pohlaví. 66,66% spáchaných deliktů z celkového počtu je spojeno s majetkovou trestnou činností a 57,89% jednání je opakovaných.

Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvých na okrese Kutná Hora a ve Středočeském kraji v roce 2007

I v roce 2007 zůstala trestná činnost mladistvých ve Středočeském kraji ve srovnání s předešlým rokem 2006 s drobnými odchylkami neměnná. Spáchaných trestných činů mladistvými osobami bylo celkem 559.

Dominantní byla opakovaně majetková trestná činnost v celkovém součtu 438 skutků, u kterých vystupují do popředí krádeže vloupání jak do různých nemovitostí, tak do motorových vozidel. Mírně poklesl počet skutků spojených se sprejerstvím. Ve srovnání s předešlým rokem nedošlo k žádné odchylce u množství násilné trestné činnosti. Naproti tomu vrostl počet protiprávních jednání u mladistvých v souvislosti s výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek. Okres Kutná Hora v roce 2007 se vlivem snížení zatíženosti trestnou činností spáchanou mladistvými osobami dostal v rámci Středočeského kraje na poslední místo. Před Kutnou Horou byl na předposledním místě okres Beroun.

3.6.6 Kriminalita mladistvých v roce 2008

Kriminalita mladistvých za období od 1.1.2008 do 31.12.2008 na okrese Kutná

Hora

Tabulka č.6

Název trestného činu	Rozděl. věkové kat.		Pohlaví mladistvých o		Spáchání trestného činu		Vyšetřování mladistvého		Fáze školní docházky mladistvého	
	Dospělí	Mladiství	Muž	Žena	Samostatně	Ve spolupachatelství	Poprvé	Opakovaně	Základní škola	Střední škola
Krádeže vl. do nemovitostí	11	4	4	0	2	2	4	0	0	4
Krádeže vl. do vozidel	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krádeže na osobách	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krádeže ostatní	31	9	8	1	7	2	6	3	1	8
Neopr. užívání cizí věci	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poruš. domovní svobody	8	1	1	0	0	1	1	0	0	1
Poškoz. cizí věci	16	3	2	1	1	2	3	0	0	3
Vražda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loupež	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ublížení na zdraví	21	2	2	0	1	1	2	0	0	2
Výtržnictví	28	4	4	0	3	1	2	2	0	4
Omezování os. svobody	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání	0	2	2	0	2	0	0	2	1	1
Hospod. TČ	36	4	3	1	4	0	4	0	0	4
Rasové TČ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedovol. výr.OPL	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	197	29	26	3	20	9	22	7	2	27

Vyhodnocení trestné činnosti mladistvých v roce 2008

V posledním z analyzovaných roků, kterým je rok 2008, se mladiství pachatelé dopustili na okrese Kutná Hora celkem 29 trestných činů, tedy o jeden trestný čin méně než v předešlém roce 2007. Kromě obecné kriminality byly spáchány mladistvými pachateli 4 hospodářské trestné činy, což je nejvíce ze sledovaného období od roku 2003.

Tak jako ve všech předešlých letech, byla i v roce 2008 nejvíce v popředí majetková trestná činnost. Tato je nejvíce zastoupena kategorií ostatních krádeží a krádeží vloupáním do nemovitostí. Za těmito následuje trestný čin poškozování cizí věci. Druhou nejpočetnější skupinou trestné činnosti je opět násilná trestná činnost, u které dominuje trestný čin výtržnictví a ublížení na zdraví. Mravnostní trestnou činnost zastupuje v jednom případě 1 případ pohlavního zneužívání. Drogová kriminalita u mladistvých pachatelů ani v tomto roce nebyla zaznamenána.

Počet mladistvých pachatelek se vrátil na úroveň roku 2004 a 2005, kdy se na trestné činnosti mladistvých podílely 3 mladistvé ženy. Mladistvých mužských pachatelů bylo tak jako v předešlém roce celkem 26. Samostatných jednání bylo 20 a ve spolupachatelství 9. Poprvé bylo vyšetřováno pro trestný čin 24 osob, opakujících se jedinců bylo 5. Mladistvých pachatelů z řad středoškoláků bylo 27, pachatelé ze základních škol byly 2.

V roce 2008 dle předpokladu bylo 88,47% pachatelů mužského pohlaví. 58,62% spáchaných deliktů z celkového počtu je spojeno s majetkovou trestnou činností a 31,81% jednání je opakovaných.

Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvých okrese Kutná Hora a ve Středočeském kraji v roce 2008

V rámci Středočeského kraje bylo v roce 2008 evidováno celkem 602 trestných činů spáchaných pachateli z řad osob mladistvých, což je druhý nejvyšší počet skutků ve sledovaném období od roku 2003.

Čelní místo nadále zaujímá majetková trestná činnost s celkovým počtem 505 skutků. Nejčetnější v této kategorii jsou opět krádeže, nejčastěji vloupáním,

následované krádežemi ostatními. Mezi násilnou trestnou činností vystupují do popředí 1 vražda a 16 loupeží a značná množství trestných činů výtržnictví.

Naproti tomu rostl počet protiprávních jednání u mladistvých v souvislosti s výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek. Mravnostní a drogová kriminalita se v porovnání s předešlým rokem výrazně nezměnila.

Okres Kutná Hora i v roce 2008 zůstal v zatíženost trestnou činností spáchanou mladistvými osobami v rámci Středočeského kraje na posledním místě. Před Kutnou Horou zůstal, tak jako v předešlém roce, okres Beroun.

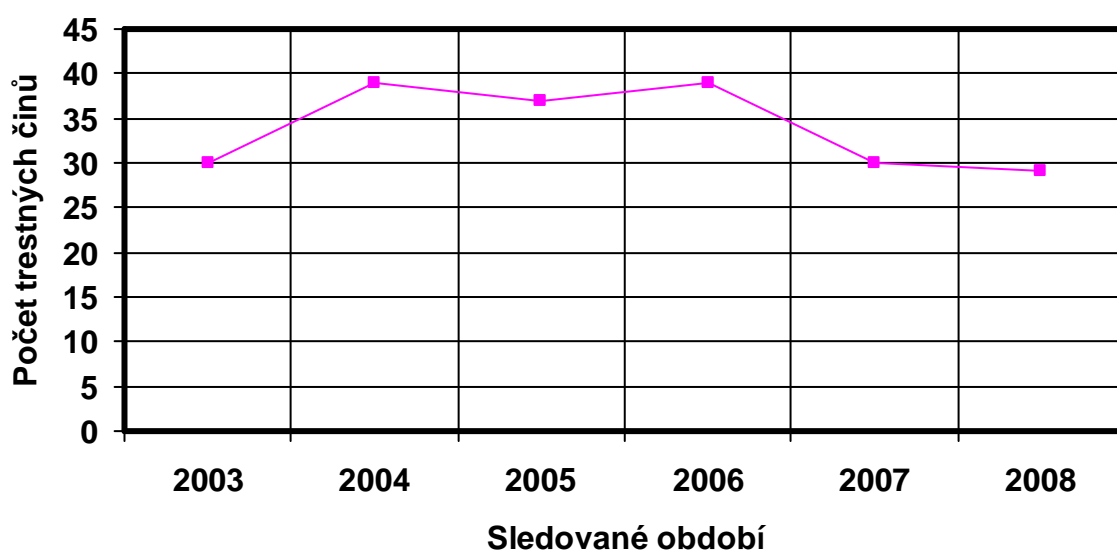
3.6.7 Celkový souhrn kriminality mládeže na okrese Kutná Hora v období let 2003 až 2008

V předešlých šesti kapitolách jsme podrobněji rozebrali a vyhodnotili za pomoci tabulek jednotlivé trestné činy spáchané mladistvými během období 6 let. Je samozřejmě pochopitelné, že mladiství páchají oproti dospělým trestnou činností výrazně v nižší míře, což není samozřejmě překvapující. Ve sledovaném období roku 2003 až 2008 spáchali na okrese Kutná Hora dospělí pachatelé celkem 1266 trestných činů, naproti tomu mladiství pachatelé jen 204 trestných činů, což je pouze 16,11% z celkového počtu trestné činnosti ve sledovaném období na okrese Kutná Hora. Uvedeného počtu trestných činů se dopustilo 152 mladistvých, kteří byli vyšetřováni poprvé pro trestnou činnost a 52 mladistvých, kteří se již svého jednání dopustili opakovaně. Zde je důležité zdůraznit, že se v průběhu sledovaného období každý rok známí mladiství pachatelé dopouštěli trestné činnosti převážně samostatně a to v celkovém poměru 135 spáchaných skutků samostatným jednáním ku 69 skutkům spáchaných společným jednáním s další osobou, nebo osobami. Nutné je však podotknout, že se jedná pouze o objasněné skutky (přímo, dodatečně) a nelze tedy s určitostí uvést, že skutky, které byly objasněny dodatečně pouze s jednou zjištěnou osobou mladistvého pachatele, nebyly v některých případech nakonec spáchány společným jednáním s více pachateli, ať už z řad dospělých, nebo mladistvých. Počet 69 skutků spáchaných ve spolupachatelství může být tedy ve skutečnosti vyšší, než jak je zde prezentováno.

Při vyhodnocení všech sledovaných let bylo zjištěno, že se mladiství pachatelé dopouštějí nejvíce majetkové trestné činnosti, zastoupené nejvíce trestným činem krádež dle § 247 tr., zákona, v tomto bodě převážné krádežemi vloupáním do nemovitostí (celkový počet 33), krádežemi ostatními (29) a dále trestným činem poškozování cizí věci dle § 257 tr. zákona (20). Druhým nejčastěji páchaným druhem trestné činnosti ze strany mladistvých je násilná trestná činnost zastoupená nejvíce trestným činem výtržnictví dle § 202 tr. zákona (27) a trestným činem ublížení na zdraví dle § 221 a § 222 (12). Ostatní trestná činnost a s ní spojené trestné činy jsou ve sledovaných 6 letech spáchány v celkovém počtu menších než 10.

Naproti tomu se ani v jednom ze sledovaných let mladiství pachatelé nedopustili trestného činu vražda a rasově motivované trestné činnosti. Tato trestná činnost je v převážné většině páchána dospělou populací.

Níže zobrazený graf č.1 znázorňuje vývoj kriminality mladistvých pachatelů v letech 2003 až 2008 na okrese Kutná Hora. Při pohledu na tento graf je patrné, že kriminalita mladistvých se v období 6 let pohybovala na hranici od 30 do 40 spáchaných trestných činů ročně, v průměru tedy 34 trestných činů za rok. Mladiství v tomto období nikdy nespáchali více jak 40 trestných činů a až na jeden případ (rok 2008) nikdy nespáchali méně než 30 trestných činů za rok. Ve srovnání s celým Středočeským krajem, kde bylo od roku 2003 do roku 2008 spácháno mladistvími pachateli celkem 3468 trestných činů to je zanedbatelných 5,88%.

Graf č.1: Vývoj kriminality mladistvých pachatelů v letech 2003 až 2008 na okrese Kutná Hora

3.7 Vyhodnocení otázek průzkumu a jejich shrnutí

V návaznosti na cíle práce byly na začátku výzkumu stanoveny předpoklady jednotlivých zkoumaných částí. Na tomto místě budou tyto předpoklady porovnány s výsledky získanými během analyzování výzkumných dat získaných ze statistik Ministerstva vnitra a z trestních spisů Policie ČR.

Předpoklad č.1: 80-90% mladistvých kriminálních pachatelů páhajících trestnou činnost, jsou muži

Vyhodnocením statistických údajů bylo zjištěno, že trestnou činnost mladistvých pachatelů na okrese Kutná Hora ve sledovaném období 6 let páchalo 91,46% mladistvých mužů, čímž se stanovený předpoklad oproti skutečnému stavu lišil pouze 1,46% a tedy byl potvrzen.

Předpoklad č.2: Nejméně 75% mladistvých kriminálních pachatelů páchá majetkovou trestnou činnost

Vyhodnocením statistických údajů bylo zjištěno, že mladiství pachatelé páchají nejvíce majetkovou trestnou činnost a to ve výši 68,95%. Předpoklad byl nejméně 75 %, čímž odhad nebyl až na tolik přesný, ale i tak je tato hranice blízko 70%, což jsou téměř tři čtvrtiny mladistvé populace zaměřené na páčání tohoto druhu trestné činnosti, která je v kontextu celé populace v naší republice nejpočetnější. Předpoklad byl tedy potvrzen.

Předpoklad č.3: 40% mladistvých kriminálních pachatelů páchá trestnou činnost opakovaně.

Vyhodnocením statistických údajů bylo zjištěno, že pachatelé trestné činnosti z řad mladistvých páchá svoji trestnou činnost opakovaně, a to až do výše 36,52%. Předpoklad opakovanosti páchané trestné činnosti byl 40%, čímž se tato

hodnota, resp. předpoklad v porovnání se skutečností, kdy je odchylka pouze 3,48%, potvrdil.

• Shrnutí předpokladů

Při pohledu na všechny tři stanovené předpoklady lze říci, že při srovnání skutečných naměřených procentuálních hodnot získaných ze statistických údajů s předpokládanými hodnotami, se tyto s mírnými odchylkami, v prvním případě mírně nad předpokládanou hodnotu a ve zbylých dvou případech pod předpokládanou hodnotu, se skutečným stavem shodují. Předpoklady se tedy potvrdily.

3.8 Analýza příčin trestné činnosti páchané mladistvými

Pro potřeby zjištění příčin páchané trestné činnosti mladistvých osob bylo využito studia trestních spisů vedených Policií ČR, Službou kriminální policie a vyšetřování v Kutné Hoře, kde byly jako pachatelé trestných činů zjištěny mladistvé osoby, proti kterým bylo vedeno na uvedené součásti Policie ČR vyšetřování pro jejich protiprávní jednání v letech 2003 až 2008.

Součástí každého vyšetřovacího spisu byly písemné podklady, které svědčily o samotném jednání mladistvého pachatele, včetně výsledků samotných pachatelů. Pro potřeby trestního řízení, vždy ke každému vyšetřovacímu spisu orgán sociálně právní ochrany dětí vyhotovil hodnotící zprávu o mladistvé osobě, která byla v danou dobu policejním orgánem vyšetřována. Tato zpráva vždy obsahovala osobní údaje o mladistvém (věk, vzdělání), popis trestné činnosti pro kterou je vyšetřován (příp. které se v minulosti dopustil), charakter rodinného zázemí a funkčnost rodiny, ve které se mladistvý nachází, úplnost rodiny, věk, vzdělání a zaměstnání rodičů, kriminalita členů rodiny, sociálně zdravotní pozadí rodiny, chování a prospěch mladistvého ve škole, jeho koníčky a zájmy.

Z trestních spisů ve zkoumaném období bylo vybráno celkem 50 mladistvých osob, u kterých byly za pomoci získaných dat z písemností obsažených v jednotlivých spisech vyhodnoceny příčiny vzniku jejich protiprávních jednání.

Studiem trestních spisů a vyhodnocením získaných dat byly zjištěny o mladistvých pachatelích následující skutečnosti:

- Jak již bylo zjištěno ze statistik Policie ČR, tak trestnou činnost páchají mladí muži častěji než mladé ženy, přičemž se dopouštějí převážně méně závažné trestné činnosti. Tyto skutečnosti se studiem trestních spisů jen potvrdily.
- Násilná trestná činnost je páchána výrazně častěji mladistvými pocházejících z rodin, kde docházelo k fyzickému násilí, sexuálnímu zneužívání nebo psychickým traumatům. Tyto se pak sami stali pachateli stejných nebo obdobných trestných činů na svých vrstevnících nebo dětech.
- Téměř jedna třetina trestných činů je spáchána mladistvými pod vlivem drog nebo alkoholu.

- U mladistvých delikventů převažuje nízká vzdělanostní úroveň, mnoho delikventů je absolventy speciálních škol.
- Delikventi procházejí disharmonickým pubertálním a adolescenčním vývojem.
- Nedostatek pozitivních životních zkušeností vede k preferenci nesprávných hodnot a postojů ve vztahu k věcem, lidem a ke společnosti.
- Delikventní chování bylo převážně zjišťováno u mladistvých pocházejících z neúplné, nefunkční, nebo disharmonické rodiny.

Z analýzy dokumentů byly v souhrnném pohledu vyvozeny tyto příčiny kriminality mládeže:

- Pro delikventní mládež je typická výchovná zanedbanost.
- Typická je nedostatečná mravní a citová výchova jako důsledek vnitřně rozložených rodin.
- Mladiství se začleňují do závadových part a jsou touto partou negativně ovlivňováni.
- Úroveň mimoškolních aktivit mladistvých je na velmi nízké úrovni.
- Hodnotová orientace mládeže je výrazně posunuta na materiální hodnoty, které lze získat pácháním trestné činnosti.
- Nárůst neúcty k životu a zdraví a majetku druhých osob, která je presentována hlavně agresivitou a vandalstvím.

4 Závěr

Cílem práce byla snaha o zodpovězení otázek, jaké jsou formy a příčiny trestné činnosti páchané mladistvými pachateli.

V této práci bylo vycházeno z analýzy statistik Policie ČR a z trestních spisů Okresního ředitelství Policie ČR v Kutné Hoře. Je přitom zřejmé, že žádná statistika nemůže zcela věrohodně popsat a zhodnotit skutečný stav věci, zejména pokud se jedná o kriminalitu dětí a mládeže.

V teoretické části práce byla po vymezení základních pojmů popsána specifika trestné činnosti, kde byl popsán rozdíl mezi dospělými a mladistvými pachateli v páchání trestné činnosti, následoval rozbor obecných příčin se zaměřením na základní příčiny, které mají vliv na trestnou činnost mladistvých delikventů jako je špatná výchova v rodině, vliv part a v neposlední řadě nedostatečné působení školy na své žáky. Po kapitole zaměřené na rozdělení pachatelů dle věku a sociálního postavení byl v další části popsán vývoj kriminality mládeže v ČR a charakteristika její trestné činnosti. V kapitole, pojednávající o struktuře trestné činnosti, byly popsány nejčastější druhy kriminality, které se sledovaná skupina delikventů dopouští. Po rozboru motivace k trestné činnosti byla v závěru teoretické části práce věnován prostor kontrole kriminality mládeže z pohledu právní legislativy a prevence.

V praktické části práce byl proveden statistický výzkum u trestné činnosti mladistvých v rámci okresu Kutná Hora v konfrontaci se Středočeským krajem, jehož je tento okres součástí. Výzkumem bylo mimo jiné potvrzeno, že kutnohorský region je jedním z nejméně zatížených částí kraje z pohledu trestné činnosti mladistvých. Ve sledovaném období od roku 2003 až 2008 byla dle statistik sledovaná trestná činnost mladistvých téměř neměnná. Samozřejmě do statistik uvedených v této práci byly zahrnuty pouze osoby známých mladistvých pachatelů, což může být na druhou stranu zavádějící. Nelze totiž přesně zjistit, kolik dalších mladistvých delikventů se dopustila dalších trestných činů, které zůstaly z pohledu policejní práce neobjasněny. Dalším důležitým faktorem je skutečnost, že se mládež ponejvíce dopouští majetkové trestné činnosti, kdy u případů krádeží prostých se značná část skutků pohybuje vzhledem ke stanovené hranici výše škody na pomezí mezi trestným činem a přestupkem, převážně však v úrovni přestupkového jednání. Ze statistik jednoznačně vyplývá, že druhou

nejčastěji páchanou trestnou činností u mladistvých je násilná trestná činnost, která se v průběhu posledních let dostala ve značné části případů na úroveň dospělých pachatelů co se týče agresivity a násilí, a to nejen vůči osobám, ale i napadeného majetku. Samozřejmě bylo výzkumem dle předpokladu zjištěno, že to jsou převážně mladí muži, kteří páchají trestnou činnost oproti malému procentu mladých žen, které páchají kriminalitu spíše sporadicky. Není výjimkou, že se mladiství dopouštějí protiprávních jednání opakovaně a společně s dalšími osobami, přičemž většina delikventů je z řad žáků středních škol. Předpoklady stanovené pro praktickou část práce se ve všech třech případech potvrdily. Praktická část práce se také zabývala zjištěním příčin trestné činnosti mladistvých. Analýzou výsledků bylo zjištěno, že pro delikventní mládež je typické výchovné zanedbání, spojené s nedostatečnou výchovnou prací a vlivem škol, vlivem okolí, genetickými předpoklady jedince a jeho neupevněnými hodnotami a postoji, které mohou snadno vést k protiprávnímu jednání.

Není nic překvapujícího, že kriminalita mládeže je dlouhodobý celospolečenský problém. V tomto bodě je nejdůležitější věnovat pozornost samotné rodině, ze které delikventi pocházejí. Samozřejmě rodina sama o sobě nedokáže ochránit jedince, který je již školou povinný. Zde má velký vliv okolní prostředí, hlavně party, které mohou jedince lehce svést na kriminální dráhu. V dnešní době je zde také patrný vliv masmédií, jako jsou internet a televize, kde je neomezený přístup ke všemu co může mít i do budoucna negativní vliv na vývoj samotného mladého člověka.

Závěrem lze tedy říci, že velmi důležitá z pohledu mladistvých je prevence kriminálního chování, která by měla být koordinována všemi důležitými složkami státu, které se mohou na vývoji člověka podílet, a to v první řadě prevencí primární, tedy působit na jedince od jeho nejútlejšího věku.

5 Návrh opatření

Jak už bylo analýzou statických dat v této práci zjištěno, tak se kriminalita mládeže v posledních letech nesnižuje. Není nic neobvyklého, že se u této populace vyskytují časté případy recidivujícího protiprávního jednání. U těchto osob toto jednání není neobvyklé, naopak jsou případy, kdy mladistvý pachatel pokračuje v trestné činnosti i v dospělosti. Policie ČR ve spolupráci s Obecní policií již řadu let v rámci prevence uskutečňuje pro děti a mládež v jejich školním prostředí celou řadu různých preventivních aktivit. V převážné většině se jedná o preventivní programy v oblasti šikany a agrese na základních školách, dále přednášky věnované právnímu vědomí a negativním vlivům omamných a psychotropních látek na středních školách. I přesto však tyto aktivity ze strany Policie ČR nezabrání vybrané skupině jedinců z řad mladistvých, aby se dopouštěli různých druhů trestné činnosti.

Domníváme se, že je třeba zvýšit spolupráci mezi rodinou a školami, avšak tato spolupráce se ne vždy daří. Škola je přitom hned po rodině druhým sociálním prostředím, ve kterém se dospívající člověk pohybuje, škola je totiž zodpovědná nejen za vzdělanost, ale i za socializaci dětí a mládeže. Rodiče by se měli kromě samotné výchovy snažit, aby její děti využívaly vhodné volnočasové aktivity, do kterých patří se školou spojené zájmové kroužky, sportovní aktivity, kulturní vzdělanost a jiné. Tyto aktivity by měly být ukotveny v životě dítěte již od školního věku tak, aby byly do budoucna co nejvíce eliminovány jakékoliv náznaky delikventního chování. Dnes je však těžké u sociálně slabších rodin, aby tyto mohly vynakládat finanční výdaje na některé z aktivit, které mohou být finančně náročné, ale určitě se najde řada aktivit, které tyto nároky nevyžadují.

V oblasti prevence mladistvých delikventů by jsme rádi zdůraznili, že velmi důležitá je vzájemná spolupráce institucí, jakou je rodina, škola, probační a mediační služba, psycholog, policie a orgán sociální právní ochrany dětí. Tato spolupráce se však ne vždy úplně daří, ale je důležité, že tato spolupráce existuje a je zde neustálá snaha o eliminaci pro společnost nežádoucího chování, které se u dětí a mládeže vyskytuje. Ve státní správě působí mimo jiné rovněž institut sociálních asistentů-terénních pracovníků, působících mezi rizikovou mládeží, dále protidrogoví koordinátoři okresních a školních

úřadů, poradny pro manželství, rodinu a mezilidské vztahy a pedagogicko psychologické poradny. Mimo státní správy působí v naší republice i nevládní a charitativní organizace, které s rizikovými skupinami dětí a mladistvých pracují. Zde je třeba zmínit nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, jejichž cílem je realizace aktivit a činností specificky zaměřených na prevenci a snižování rizika výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mladých lidí.

Samozřejmě problém delikvence dětí, a hlavně mládeže, je dlouhodobého rázu a tento nebude nikdy zcela eliminován. Důležité však je, že je v naší společnosti snaha jí různými formami předcházet a pokud již tento problém nastane, tak je vynaloženo úsilí, aby se již neopakovala.

Jako navrhovaná opatření uvádíme zvýšení a hlavně zkvalitnění spolupráce mezi výše uvedenými institucemi tak, aby bylo co možná nejlépe dosaženo cíle, kterým je co nejvyšší eliminace patologických jevů mezi dětmi a mládeží.

6 Seznam použitých informačních zdrojů

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Praha: Support, 1994. s. 206.
ISBN 80-86473-86-4

CHMELÍK, Jan. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. vyd. Praha: Policie ČR, Úřad vyšetřování pro Českou republiku, 1998. s. 122

JELÍNEK, Jiří. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha: Linde, 2004. s. 144. ISBN 80-7201-493-5

MACEK, Petr. *Adolescence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. s. 207. ISBN 80-7178-348-X

MATOUŠEK, Oldřich, KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. s. 335. ISBN 80-7178-771-X

MATOUŠEK, Oldřich. *Práce s rizikovou mládeží*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996, s. 87. ISBN 80-7178-064-2

MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav, *Kriminalistika*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2001. s. 582. ISBN 80-7179-362-0

NETÍK, Karel. *Psychologie v právu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1997. s. 140. ISBN 8071791776

NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2. vyd. Praha: Aspi, 2004. s. 452. ISBN 80-7357-026-2

PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. Cestou policejní vědy ke kvalitnější prevenci a represí kriminality. *Kriminalistika*. 2000, roč. 33, č. 4. s. 72. ISSN 1210-9150

SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 1. vyd. 2000, s. 291. ISBN 80-7229-042-8

SAK, Petr. SAKOVÁ, Karolína. *Mládež na křižovatce*. 1. vyd. Praha:Svoboda servis,2004, s.240. ISBN 80-86320-33-2

STEJSKAL, František. *Sociálně patologické jevy dětí a mládeže v České republice*. 1.vyd. Praha:Policejní akademie ČR, 1992. s.100. ISBN 80-7251-008-8

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha:Portál, 2008. s.870. ISBN 978-80-7367-414-4

ZOUBKOVÁ, Ivana, *Kontrola kriminality mládeže*, 1.vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002, s.231. ISBN 80-86473-08-2

Projekty prevence kriminality. Svitavy (aktualizováno 19.11.2009)
<http://www.svitavy.cz/pkb/projekty/index.php?sk=vl_org>

Statistické údaje Policie České Republiky z let 2003 až 2008